

DOCUMENT EX POST

Manualul RAN privind gestionarea polarizării

Rezumat

Infracțiunile motivate de ură, creșterea intoleranței, xenofobia, ideologiile și comunitățile închise, violențele stradale cauzate de grupări de extremă stânga și dreapta - toate acestea sunt manifestări ale polarizării și reprezintă amenințări la adresa valorilor fundamentale ale Europei.

Pentru a sublinia propriile probleme regionale cauzate de polarizare și a căuta o modalitate de a o înțelege, practicienii RAN din toată Europa s-au reunit la Amsterdam la 6 iulie 2017. Aceștia au urmărit, în special, să identifice acțiuni - modalități de *a face ceva*, de a gestiona situația.

Acest grup larg de practicieni, care reflectă obiectivele diferitelor grupuri de lucru, a lucrat la proiectul de manual privind gestionarea polarizării. Documentul prezintă modelul lui Bart Brandsma, care explică mecanismele polarizării, precum și capitole care oferă orientări practice pentru diferite sectoare.

Această lucrare este scrisă de **Steven Lenos, Wessel Haanstra, Marjolein Keltjens and Maarten van de Donk**, Centru de Excelență RAN.

Opiniile exprimate în această lucrare aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția Centrului de Excelență RAN, a Comisiei Europene, a oricărei alte instituții sau a participanților la grupurile de lucru RAN.

Introducere în domeniul polarizării, RAN și practicienii

Evenimentul tematic din Amsterdam (6 iulie 2017) a început cu un grup de practicieni RAN care a descris o imagine convingătoare și îngrijorătoare a unei Europe în care polarizarea își arată chipul ei hidos.

Polarizarea își face simțită prezența de la nord la sud și de la est la vest. În cadrul comunității RAN de practicieni, există o preocupare din ce în ce mai mare privind polarizarea diferitelor grupuri ale societății. Măsurile de austeritate și reforma economică au cauzat un grad mare de incertitudine și de furie în toată Europa. Această incertitudine este exploatată de diferiți actori pentru a câștiga susținere recurgând la un *discurs de tipul „noi și ei”*. Acest lucru generează și mai multă tensiune. De asemenea, criza refugiaților și a migranților a alimentat polarizarea, la fel ca și atacurile și incidentele teroriste recente.

La rândul lor, aceste atacuri au dus la o creștere a incidentelor cauzate de infracțiuni motivate de ură, unele mai mici, altele mai grave. Polarizarea întretine un teren propice pentru radicalizare.

Polarizarea a făcut obiectul mai multor reuniuni și documente RAN. Toate acestea au fost reunite într-o foaie de parcurs din 2017 care a culminat cu redactarea și difuzarea Manualului RAN privind gestionarea polarizării ca un instrument tangibil. Manualul face bilanțul următoarelor evenimente și documente:

- RAN PREVENT, ‘How to prevent future violence in post-conflict areas’(Cum se poate preveni violența în zonele aflate în perioada post-conflict), Zagreb (19-20 noiembrie 2012);
- RAN POL ‘Successful and effective engaging with communities’ (Sprijinirea cu succes și eficiență a comunităților), Oslo (6-7 aprilie 2016)¹;
- Eveniment tematic privind refugiații și polarizarea (14 aprilie 2016)²;
- O serie de patru ateliere organizate de statele membre privind polarizarea și criza migranților și a refugiaților (11, 12, 13 mai și 16 septembrie 2016);
- Issue Paper on ‘Tackling the challenges to prevention policies in an increasingly polarised society’ (Document de prezentare privind „Abordarea provocărilor politicilor de prevenire într-o societate din ce în ce mai polarizată), (noiembrie 2016)³;
- Vizită de studiu în Irlanda de Nord (24-25 aprilie 2017);
- ‘Working on the polarisation manual’ („Seminar pe tema manualului de polarizare”), reuniune comună RAN EDU și reuniune POL în Stockholm (10-11 mai 2017);
- ‘Strengthening community resilience’ („Consolidarea rezistenței comunității”), RAN YF&C⁴, Londra (29-30 iunie 2017);

¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-pol/docs/ran_pol_ex_post_paper_oslo_en.pdf

² https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-wedo/networks/radicalisation_awareness_network/ranpapers/docs/ran_ex_post_paper_the_refugee_and_migrant_crisis_en.pdf

³ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-wedo/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/tackling_challenges_prevention_policies_in_increasingly_polarised_society_112016_en.pdf

⁴ YFC este grupul de lucru pentru profesioniștii care lucrează cu Tineretul, Familiile și Comunitățile

- ‘Multi- or cross cultural approaches to preventing polarisation and radicalisation’ („Abordări multi-sau interculturale pentru a preveni polarizarea și radicalizarea”), reuniune RAN H&SC⁵, 4-5 iulie 2017⁶.

Aceste activități au fost sintetizate la evenimentul tematic din iulie, când un proiect de versiune a manualului privind polarizarea a fost distribuit ca un document ex ante. Subiectul polarizării a fost deseori pus în discuție de RAN POL și RAN EDU în cadrul unor sesiuni intense pe grupuri restrânse pe durata evenimentului tematic, în timpul cărora liderii grupurilor de lucru și participanții au reușit să ducă manualul la un nivel superior.

Polarizarea: ce înseamnă?

Polarizarea poate fi considerată o construcție mentală bazată pe ipotezele identităților „noi” și „ei”. În cadrul unui proces de polarizare, discursul dominant și activ se referă la diferențele percepute (și deseori exagerate) și relațiile simpliste despre ceilalți. Suntem încă departe de a înțelege ce au în comun „noi” și „ei”. Prin urmare, polarizarea ia forma unor gânduri și atitudini negative față de alte grupuri, ceea ce ar putea conduce la un nivel din ce în ce mai mare al ostilității și segregării. În cele din urmă, aceasta ar putea duce la situații în care intoleranța se transformă în discursuri de incitare la ură și chiar în infracțiuni motivate de ură. Într-un astfel de mediu, anumite (părți) grupuri sau persoane se pot radicaliza până la extremism violent și terorism. Recrutarea pentru o ideologie extremistă are cu atât mai mult succes cu cât există grupuri vulnerabile care simt că grupul și identitatea lor sunt insultate sau chiar amenințate.

J.M. Berger a publicat recent o lucrare de cercetare pentru ICCT intitulată „Extremist Construction of Identity: How Escalating Demands for Legitimacy Shape and Define In-Group and Out-Group Dynamics”⁷. Berger vorbește despre o „scară a construcției identitare”.

---

⁵ H&SC este grupul de lucru pentru Sănătate și Asistență Socială

⁶ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-wedo/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-h-and-sc/docs/ran_hsc_multi_cross_cultural_approaches_dublin_04-05_07_2017_en.pdf

⁷ <https://icct.nl/publication/extremist-construction-of-identity-how-escalating-demands-for-legitimacy-shape-anddefine-in-group-and-out-group-dynamics/>

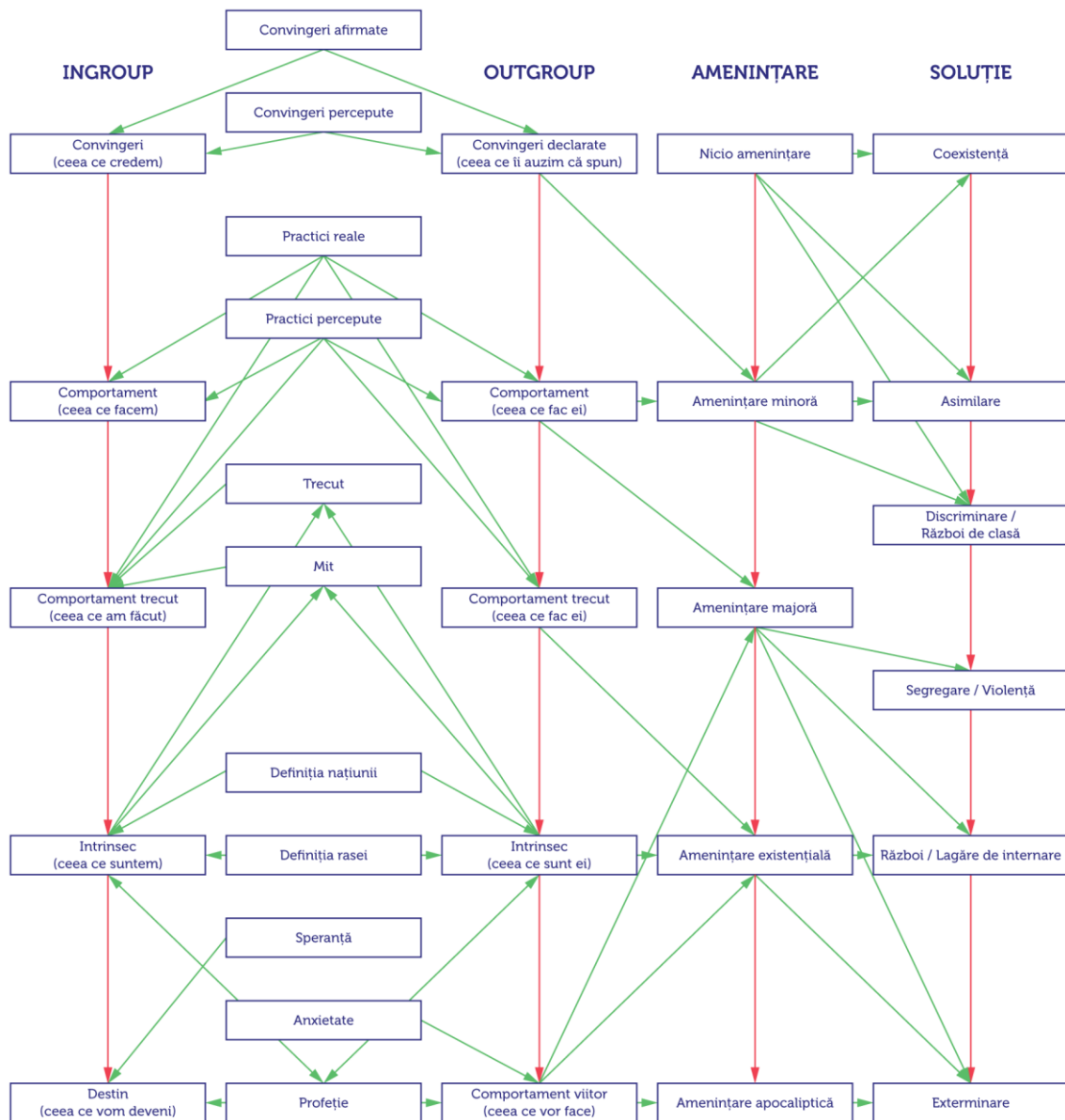

Figura 1 Grupurile identitare evoluând spre extremism (Berger 2017)

Chiar dacă Berger nu folosește cuvântul polarizare, procesul care are loc în partea de sus a acestei imagini este evident apropiat de polarizare și reprezintă primii pași pe scara construcției identitare. Analizând procesele care au determinat transformarea grupurilor identitare în grupuri extremiste, Berger formulează următoarele concluzii:

- Mișcările identitare sunt orientate către stabilirea legitimității unui grup colectiv (organizat pe baza geografiei, religiei, etnicității sau a altor elemente comune *prima facie*);

- Mișcările devin extreme atunci când dorința ingroup-ului pentru legitimitate degenerază până în punctul în care aceasta nu poate fi satisfăcută decât în detrimentul outgroup-ului.

Pe parcursul proceselor de polarizare și radicalizare către extremism violent, aceste evoluții sunt strâns legate și chiar reciproce. Prin urmare, outgroup-ul se va considera ca un ingroup. Evenimente declanșatoare pot cauza o accelerare a polarizării, catalizată și facilitată de canalele mass-media și mijloacele de comunicare socială. Știrile false, incidentele regizate și așa-numitele bule de știri consolidează procesul de polarizare. Și reciproc, noțiunea că outgroup-ul este, de fapt, ingroup-ul pentru adeptii săi. Ceilalți sunt definiți ulterior ca fiind outgroup-ul.

Polarizarea - radicalizarea

Rețeaua pentru sensibilizarea publicului cu privire la *radicalizare* nu este același lucru cu Rețeaua pentru sensibilizarea publicului cu privire la *polarizare*. Polarizarea nu reprezintă prioritatea practicienilor care lucrează pentru prevenirea radicalizării ce duce la extremism violent și terorism. Cu toate acestea, comunitatea RAN de practicieni este implicată. Noi urmărim să *prevenim* radicalizarea și - prin prevenirea și diminuarea polarizării - punem bazele condițiilor care contribuie la împiedicarea atragerii persoanelor către ideologii intolerante de tipul „noi” și „ei”.

Mai mult, într-o situație polarizată în care se face apel la discursuri de incitare la ură și violență, există riscul ca actori singuratici sau grupuri restrânse să recurgă la violență. Această situație s-a întâmplat recent: persoana care a ucis parlamentarul Jo Cox din Regatul Unit, focurile de armă împotriva politicienilor republicani din SUA și atacurile cu bombă cu „intenție teroristă” asupra unei moschei din Olanda și asupra utilităților destinate refugiaților. Aceste atacuri au loc în Europa din sudul până în nordul îndepărtat. De la vest la est este vizibilă polarizarea care generează ostilitate, excluziune și violență. O Europă polarizată, în care sunt răspândite sentimente puternice de „noi și ei”, este mlaștina în care recrutorii extremiști se înmulțesc și unde autoradicalizatorii recurg la violență.

Este importantă sublinierea diferențelor și legăturilor dintre polarizare și radicalizare. În contextul RAN, radicalizarea se referă la procesul prin care un individ ajunge să adopte idei și aspirații politice, sociale sau religioase extremiste, care mai apoi contribuie la respingerea diversității, toleranței și a libertății de alegere și legitimează încălcarea statului de drept și utilizarea violenței împotriva proprietății și oamenilor. Acest proces poate culmina cu infracțiuni teroriste „definite ca o serie de acte comise în scopul intimidării serioase a unei populații”, „forțării ilegale a unui guvern sau a unei organizații internaționale să realizeze sau să se abțină de la realizarea unei acțiuni” sau „al destabilizării în mod grav sau al distrugerii structurilor politice, constituționale, economice sau sociale fundamentale ale unei țări sau ale unei organizații internaționale”.⁸

---

⁸ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2015/571320/EPRS_ATA\(2015\)571320_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2015/571320/EPRS_ATA(2015)571320_EN.pdf)

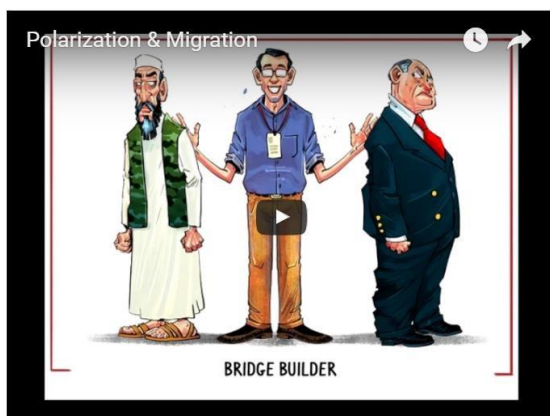
Definiția lui Berger privind radicalizarea este interesantă și poate fi utilă în afara discursului privind polarizarea:

Radicalizarea este procesul de adoptare justificată a unor idei din ce în ce mai negative despre un outgroup și a unei acțiuni din ce în ce mai dure împotriva acestuia.

Așa cum a fost explicat în documentul de prezentare RAN „Tackling the challenges to prevention policies in an increasingly polarised society”: „Polarizarea nu duce neapărat la radicalizare și radicalizarea nu determină în mod obligatoriu o creștere a polarizării. Răspunsul se află în conceptele factorilor care fac oamenii vulnerabili la propaganda și recrutarea extremistă.” RAN a scris despre o multitudine de factori.⁹ Impactul unui proces de polarizare amplifică mulți factori psihologici și sociali care fac oamenii vulnerabili. O comunitate foarte fragmentată cu ostilități între grupuri și gândiri puternice de tipul „noi și ei” este un teren ideal pentru recrutorii și radicalizatorii ideologiilor extreme, care exploatează sentimentele de frică, neîncredere și respingerea „celorlalți”.

Înțelegerea și gestionarea polarizării - de Bart Brandsma

La reuniunea comună a EDU și POL din Stockholm, participanții au pus în discuție modelul de gestionare a polarizării al lui Bart Brandsma¹⁰. Pentru o scurtă introducere, urmăriți filmul de patru minute de mai jos: <https://www.youtube.com/watch?v=5R3gzMONDUI>

Modelul de polarizare, așa cum este descris de Bart Brandsma, a fost prezentat și în cadrul unor reuniuni anterioare, precum reuniunea RAN POL privind comunitățile¹¹ și evenimentul tematic privind criza refugiaților și provocările pentru politicile de prevenire. Modelul devine popular în anumite țări și este folosit de poliția olandeză și, de exemplu, la Royal Athenaeum din Antwerp, Belgia, școala al cărei director este copreședintele RAN EDU Karin Heremans.

Pentru a permite comunității RAN de practicieni să citească

⁹ [RAN Issue Paper „The Root Causes of Violent Extremism” \(Document de prezentare „Cauzele primare ale extremismului violent”\)](#), Magnus Ranstorp

¹⁰ Bart Brandsma <https://www.polarisatie.nl/eng-home-1/>

¹¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-pol/docs/ran_pol_ex_post_paper_oslo_en.pdf

mai multe despre modelul lui Brandsma, Centrul de Excelență RAN a tradus în limba engleză o prezentare substanțială a cărții sale. Aceasta poate fi descărcată la adresa: <https://www.polarisatie.nl/eng-home/>. Abordarea prezentată în carte este rezumată în prezentul document.

Brandsma susține că polarizarea este construită pe *trei reguli și cinci roluri*:

Cele trei reguli:

1. Polarizarea este o *construcție mentală*, o gândire de tipul „noi și ei”, bazată pe identități și grupuri. Polarizarea este interpretarea, povestea care exploatează un incident sau un conflict.
2. Polarizarea *are nevoie de combustibil*; aceasta crește atunci când se vorbește despre identități în combinație cu judecăți. Dacă nu există comunicare, dacă nu se consumă energie în vederea susținerii polarizării, aceasta va dispărea.
3. Polarizarea este despre *sentimente și emoții*. Faptele și cifrele nu ajută la gestionarea polarizării.

Cele cinci roluri

1. *Instigatorii, care se poziționează la poluri opuse*, încearcă să creeze polarizarea, ei sunt persoanele care instigă din poziții opuse. Aceștia susțin că declarațiile lor conțin purul adevăr și acționează mai mult în „modul de emiterie” decât în „modul de ascultare”. Ei nu doresc un dialog real.
2. *Aderenții* au hotărât de care parte a baricadei sunt și s-au alăturat instigatorilor; aceasta este evoluția polarizării.
3. *Zona de mijloc*, nuanțată, nu este de partea nimănui și nu ia parte în procesul de polarizare. Persoanele din această zonă pot fi neutre, speriate sau indiferente. Ele sunt vizate de instigatori; jocul polarizării este câștigat sau pierdut în zona de mijloc.
4. *Mediatorul* încearcă să aducă pace și moderație prin comunicarea cu reprezentanții de la polii opuși. Însă, prin această acțiune, mediatorul scoate în evidență existența celor doi poli și, în consecință, ar putea chiar să alimenteze polarizarea.
5. *Țapii ispășitori* sunt acuzați sau atacați, aceștia pot fi persoanele care nu au putut fi polarizate în „zona de mijloc” sau mediatorii.

Cei patru factori de schimbare:

1. Schimbați *publicul țintă*. Instigatorul vede în celălalt instigator un dușman, însă ambii vizează zona de mijloc, unde are loc de fapt acțiunea. Prin urmare, concentrați-vă pe zona de mijloc pentru depolarizare.
2. Schimbați *subiectul*. Îndepărtați-vă de la construcția identitară aleasă de instigatori și începeți o conversație privind îngrijorările și interesele comune ale celor din zona de mijloc.
3. Schimbați *poziția*. Nu acționați deasupra părților, ci îndreptați-vă către zona de mijloc;
4. Schimbați *tonul*; aici nu este vorba despre fapte care sunt corecte sau greșite. Folosiți un discurs de mediere, încercați să comunicați și să intrați în contact cu diversele persoane din zona de mijloc.

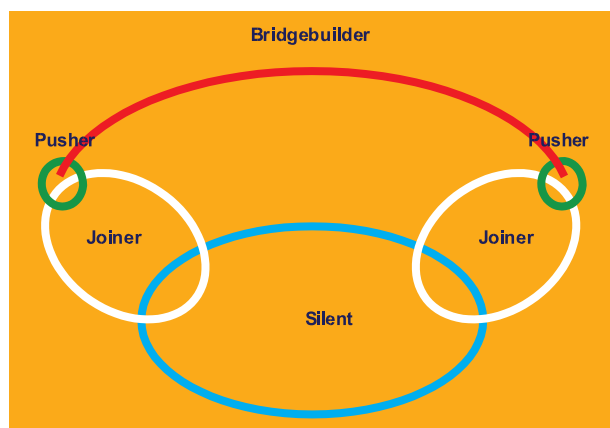
Polarizare – conflict

Brandsma subliniază importanța realizării distincției între polarizare și conflict.

Polarizarea este o construcție artificială de identități. Pentru ca să existe un conflict, trebuie să se fi întâmplat un incident, să fi existat autori și victime. Ceva a fost stricat sau furat sau oameni au fost răniți. Oamenii sunt direct implicați și se luptă pentru ceva. Problemele sunt ale lor.

Polarizarea este despre oamenii care sunt vizați

printr-o comunicare identitară restrânsă și sunt forțați să se declare de partea cuiva. Instigatorii încearcă să-i atragă în procesul de polarizare. Definiția problemei și a titularilor problemei nu este foarte clară. Toți musulmanii fac parte din conflict dacă se produce un atac care a fost revendicat de gruparea Daesh? Sau există anumiți actori care încearcă să atragă oamenii într-o „construcție identitară alb-negru”? Atunci când are loc un conflict, putem să ne bazăm pe o îndelungată tradiție de mediere și de construire a păcii. Cu toate acestea, dinamica polarizării este diferită. Elementele familiare din medierea conflictului, precum *discursul de mediere* și *comportamentul de mediere*, sunt utile, dar polarizarea are nevoie și de alte abordări. Aici este momentul în care cele trei reguli menționate mai sus, cele cinci roluri și cei patru factori de schimbare intră în scenă.

Un manual RAN privind gestionarea polarizării pentru practicienii din prima linie

Brandsma descrie modul în care anumiți actori joacă un rol de dezinfectare. Profesorii, ofițerii de poliție, directorii de școli și asistenții sociali, în exercitarea rolului și eticii lor profesionale, simt nevoia să prevină creșterea polarizării. În mai multe orașe și localități, primarul are și el acest rol preventiv, deși, în timpul bătăliilor electorale, politicienii pot, la rândul lor, să alimenteze și să exploateze polarizarea pentru a-și mobiliza electoratul. Toți actorii menționați mai sus au un rol de leadership de îndeplinit. Dar există riscul ca, în încercarea de a-și îndeplini acest rol, alimentează, neintenționat, procesul de polarizare. Dacă comunicarea și intervențiile lor hrănesc dihotomia - construcția alb-negru „noi și ei” -, aceștia pot ajunge să-i ajute pe instigatori. De exemplu, pot alimenta polarizarea prin exercitarea rolului de mediator neutru și prin inițierea unui dialog între instigatorii polarizării. Prin acțiunile lor în cadrul și în jocul stabilit de instigatori, aceștia contribuie la creșterea vizibilității celor doi poli construiți.

Polarizarea nu este un fenomen natural. Actorii *pot* face diferența. De aceea, RAN prezintă acest manual ca un instrument tangibil care se concentrează pe *acțiune* și pe *acțiunea în mod corect*.

Manualul este structurat în jurul a șase capitole tematice

- Comunicare
- Administrație locală
- Poliție
- Educație
- Comunități, familii și tineret
- Servicii penitenciare și de probațiune

Fiecare capitol evidențiază intervențiile și acțiunile specifice fiecărui sector. Cu toate acestea, câteva principii practice ar putea fi relevante pentru toate sectoarele.

Orientări practice pentru toți

Nu faceți niciun rău, înțelegeți dinamica polarizării

Oricare este profesia dumneavoastră, este înțelept să investiți în înțelegerea naturii unice a polarizării pentru a vă asigura că acțiunile și comunicările dumneavoastră nu servesc, în mod neintenționat, polarizării și instigătorilor ei. De aceea, se cuvine să se organizeze cursuri de formare privind regulile, rolurile și factorii de schimbare.

Nu fiți luați prin surprindere. Fiți pregătiți!

Încercați să construiți o atitudine - sau proceduri - pentru notificare și reacție la primele semne ale unei eventuale polarizări problematice. Prin intermediul unor analize interne, consultări cu parteneri sau al unor informații, încercați să identificați polarizarea când aceasta se află încă într-un stadiu în care este ușor de gestionat.

Gestionarea polarizării necesită o cooperare între mai multe părți

Dat fiind faptul că polarizarea este un proces societal, mai mulți actori din societate pot să o influențeze într-un mod pozitiv sau negativ. Prin urmare, o cooperare între mai multe părți este necesară pentru gestionarea polarizării. Toți actorii în cauză trebuie să se implice în coordonarea informării și acțiunilor, în special atunci când polarizarea atinge un nivel îngrijorător.

Protejați practicienii vulnerabili care provin din medii relevante pentru situație

Colegii provenind dintr-un mediu legat de o construcție de polarizare i-ar putea ajuta pe ceilalți să înțeleagă sentimentele relevante, actorii și factorii. Cu toate acestea, există și riscul major ca aceștia să se confrunte cu întrebări sau chiar cu acuzații privind poziția lor. Acest lucru i-ar putea face vulnerabili. În astfel de situații, ar fi înțelept ca acești colegi să fie feriți de centrul atenției.

Comunicarea și gestionarea polarizării

De ce comunicarea este relevantă pentru polarizare?

Polarizarea este legată numai de comunicare. Lipsa comunicării înseamnă lipsa polarizării. Toți actorii care operează în mijlocul forțelor polarizante ar trebui, prin urmare, să fie conștienți de modul în care comunică și de maniera în care sunt prezentați în mijloacele media și de comunicare socială principale.

În acest capitol, ne concentrăm pe trei aspecte:

- Comunicare strategică în șapte pași
- Campanii pentru responsabilizarea zonei de mijloc și pentru creșterea rezilienței •
Mass-media, presa și organizațiile de media

Cum trebuie înțeleasă polarizarea și cum trebuie utilizată comunicarea strategică

Cei șapte pași practici prezentați mai jos sunt o adaptare a pașilor descriși în Manualul RAN privind soluțiile în cazul repatriaților și familiilor lor.¹²

Cum să comunicați strategic pentru a gestiona polarizarea

1. **Definiți în mod clar problema polarizantă** prin cercetare și înțelegerea comunităților, prin media și un sentiment de participare mai larg. Cine sunt instigatorii și cine sunt aderenții de ambele părți? Cine se află în zona de mijloc? Cine sunt mediatorii? Cum este construită polarizarea de către instigatori? În plus, asigurați-vă că strategia de comunicare este coordonată cu alte strategii de comunicare. Polarizarea va avea probabil un impact asupra altor comunicări și poate, de asemenea, să fie influențată de acestea. Care sunt obiectivele strategiei dumneavoastră?
2. **Înțelegeți persoanele cărora vreți să le vorbiți**, modul în care să le puteți vorbi clar și care are sens pentru ele. Care sunt vocile credibile care rezonază cu publicul țintă? Ce mesaje trebuie transmise și cum vor fi primite de publicul țintă? Atunci când este posibil, folosiți o atitudine și un discurs de mediere.
3. Lucrați în mod creativ în campanii și **munciți în echipă** cu alții, în special cu autoritățile locale (în cadrul echipei multipartite de cooperare locală), comunitatea și alte ONG-uri partenere și cu sprijinul agențiilor (de comunicare, design, media etc.) precum și cu societăți de comunicare socială, acolo unde este posibil. Pot fi identificați potențiali parteneri creativi?
4. **Care sunt vocile comunității** și partenerii cu care să lucrați? Pot aceștia să împărtășească experiențe care să ajute la schimbarea subiectului, la schimbarea publicului și a „tonului vocii”? Este nevoie de campanii clare, concise care să prezinte faptele, dar și de campanii mai largi care să abordeze emoțiile pe care această problemă le poate declanșa. Încercați să utilizați un limbaj de mediere - un limbaj care sprijină medierea - prin manifestarea empatiei și prin creșterea încrederii în proces. Limbajul nu ar trebui să alimenteze polarizarea.
5. **Modul în care vă implicați alături de diferite tipuri de public** va depinde de persoanele care formează publicul vizat, dar media nu reprezintă nici cel mai eficient și nici cel mai de încredere

¹² RAN MANUAL 'Responses to returnees: Foreign terrorist fighters and their families' (Manualul RAN „Soluțiile în cazul repatriaților: luptătorii teroriști străini și familiile lor”) iulie 2017 https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/ran_br_a4_m10_en.pdf

mijloc. Partenerii din cadrul comunității ar putea să folosească mijloacele de comunicare socială pentru a ajunge la persoanele cele mai „implicate” în problemă. Va fi o comunicare organică sau va fi nevoie de ajutorul publicității plătite prin intermediul platformelor de comunicare socială? Evenimentele locale ale comunității vor contribui la explicarea problemei? Cercetarea prealabilă și analiza ar fi trebuit să răspundă deja la aceste întrebări.

6. **Monitorizați** cu atenție **răspunsurile** la orice comunicare. Acestea reprezintă feedbackul primar și pot fi folosite în mod repetat în vederea ghidării activității și realizării modificărilor corespunzătoare. Răspunsurile vor fi folosite și pentru o evaluare a succesului general al activității și vor oferi informații despre deficiențele existente.
7. **Raportați și discutați eforturile de comunicare** și reușita cu ceilalți participanți. Această activitate va contribui la orientarea comunicărilor viitoare de prevenire și a elaborării politicilor. Asigurați-vă că rezultatele sunt făcute accesibile și că instituie planificarea comunicărilor ulterioare astfel încât să valorifice succesul obținut.

Cum pot campaniile să stimuleze zona de mijloc și să crească încrederea?

Polarizarea începe cu instigatorii care se atacă între ei, dar ambii poli vizează de fapt zona de mijloc. Instigatorii încearcă să convingă oamenii să li se alăture și să le amplifice mișcarea. Dacă persoanele din zona de mijloc nu se alătură părților opuse, nu există polarizare. Aceasta este, de asemenea, o lecție-cheie pentru campaniile de comunicare: deși este tentant să te adresezi instigatorilor, zona de mijloc ar trebui să fie grupul țintă. Aceste persoane pot fi indiferente față de problema de polarizare, dar pot avea, de asemenea, o poziție nuanțată sau îndoieli. Campaniile ar trebui să asigure zona de mijloc că manifestarea îndoielii poate fi o virtute, ar trebui să ofere o nuanță și să sublinieze complexitatea, acolo unde posibil.

Cum trebuie construită o campanie

- Identificați publicul țintă, cine poate fi considerat ca aparținând zonei de mijloc.
- Aplicați cei patru factori de schimbare: schimbarea poziției, a subiectului, a publicului și a tonului vocii. Astfel, încercați să comunicați și să vă implicați.
- Identificați ce contează pentru grupul dumneavoastră țintă și abordați-l în mod corespunzător. Uneori, un mesaj emoțional are mai mult efect decât faptele și cifrele.¹³
- Fiți realiști și adaptați campania prin crearea unor subcampanii care să ajungă la tipuri specifice de public.
- În timpul campaniei, fiți conștienți că instigatorii și aderenții ascultă. Prin utilizarea unui discurs de mediere, minimizați riscul ca instigatorii să folosească mesajele dumneavoastră în scopul polarizării.
- Discursuri antrenante și conjunctive pot fi construite pe empatie, incluziune.
- Teoria lui Berger privind identitatea de grup sugerează că aceste campanii care vizează contestarea legitimității identității grupului polarizant ar putea duce la situația în care grupul polarizant să investească mai mult efort în justificarea existenței și necesității lor, și astfel, la o poziție mai polarizată.

¹³ Jonathan Haidt 'The Righteous Mind' 2013

De la vârf la bază sau de la bază la vârf?

- Cineva ar trebui să ia inițiativa. Administrația locală sau națională dispune de rețele și, de cele mai multe ori, și de alte resurse necesare pentru a începe o campanie.
- În același timp, este posibil ca o campanie desfășurată de organizații ale societății civile sau organizații neguvernamentale să poată fi considerată mai autentică, credibilă și acceptabilă? Autoritățile pot invita și chiar facilita sau sprijini campaniile desfășurate de organizații neguvernamentale.

Învățămintele din practică

Îndrăznește să fii gri, Olanda

Dare to be Grey (DTBG) invită la recunoașterea zonei de mijloc „gri” în contextul unor subiecte considerate deseori, în mod greșit, ca fiind în „alb-negru”. Inițiativa urmărește să promoveze opinii și voci diferite ale unei largi majorități de gânditori moderați, care sunt reduși la tăcere de prea multe ori de vocile extreme.

Campania DTBG își propune să crească gradul de conștientizare în principal prin intermediul canalelor de comunicare online, folosind diferite campanii cu filme și imagini, redactând și difuzând articole online și oferind o platformă tuturor persoanelor care au o poveste „gri” de spus. În afara activităților online, care constituie obiectivul principal al organizației, campania organizează în mod regulat dezbateri locale și se implică în evenimente locale; DTBG organizează și participă în mod activ la o serie de ateliere (educaționale).

Mass-media și organizațiile de mass-media

În ciuda faptului că există camerele de ecou sau bulele de știri din care persoanele obțin informații și confirmarea acestora, organizațiile de media dominante au încă un efect important asupra dezbaterii publice și a formării de opinii. Mijloacele de informare și jurnaliștii sunt percepuți ca prezentând știrile, bazate pe fapte și ca fiind neutri. Dar „este important pentru redactori, reporteri, redactori adjuncți și fotografi să realizeze că, atunci când prezintă informații neadevărate, există oameni afectați direct. O muncă neîngrijită, neprofesională privind aceste subiecte rănește întotdeauna persoanele vulnerabile într-un fel”.¹⁴¹⁵ Acesta este motivul care a stat la baza întocmirii ghidului în coautorat realizat de Uniunea irlandeză a jurnaliștilor privind reportajele despre refugiați, un subiect impregnat cu tensiune, îngrijorare și frică.

¹⁴ <https://www.nuj.org.uk/documents/reporting-on-refugees-nuj-ireland-and-unhcr/nuj-ireland-unhcr-bookletreporting-on-refugees.pdf>

Cum să cooperați cu presa și cu jurnaliștii

- Creșteți conștientizarea și sporiți cunoștințele privind dinamica polarizării printre jurnaliști, editori și organizațiile lor.
- Invitați organizațiile care reprezintă redactori-șefi sau jurnaliști să reflecteze asupra rolului lor în contextul polarizării, în anumite situații.
- Furnizați publicului și mass-mediei informații factive. Faptele pot contribui la risipirea miturilor și a informațiilor false prezentate de instigatori

Învățăminte din practică

Codul de conduită: reportajele privind refugiații, Irlanda

Ghidul Uniunii naționale a jurnaliștilor din Irlanda (NUJ), „[Reporting on refugees. Guidance by and for Journalists.](#)”, a fost redactat în colaborare cu UNHCR și Consiliul irlandez pentru refugiați.

Din dorința de a îmbunătăți standardele, nu urmărim să împiedicăm dezbaterile. Mai curând, obiectivul nostru este de a ne asigura că noi toți ne îndeplinim obligațiile printr-un jurnalism corect și onest. Deși există o conștientizare larg răspândită privind importanța relatării evenimentelor cu precizie, unii din colegii noștri continuă să publice sau să difuzeze mituri și informații false despre refugiați și solicitanții de azil. Terminologia și comentariile inexacte au amplificat confuzia și acest lucru naște prejudicii.

Astfel, întotdeauna: verificați și confirmați încrucișat informațiile, fiți siguri de veridicitatea surselor, aveți grijă la limbajul folosit și la contextul în care este prezentată informația.

Autoritățile locale și gestionarea polarizării

De ce polarizarea este relevantă pentru autoritățile locale?

Pe străzi, în cartiere, în localități și orașe, oameni cu identități și credințe diferite trăiesc împreună zi de zi. Autoritățile locale sau regionale influențează condițiile unei coexistențe pașnice, precum și rezistența la factorii polarizanți. Polarizarea subminează structura socială și îi consumă rezistența. Autoritatea locală/regională joacă un rol cheie în reducerea factorilor polarizanți, prin abordarea lor și prin creșterea gradului de formare a coeziunii sociale. De exemplu, primarul este deseori văzut ca un mediator ideal. Și acesta sau aceasta *poate* fi. Cu toate acestea, primarul (și personalul său) poate să contribuie și la polarizare sau să devină parte a polarizării. Din păcate, în anumite țări și constelații politice, primarii sprijină de fapt radicalizarea sau sunt chiar instigatori.

Autoritățile locale și regionale pot să funcționeze și ca puncte de legătură între cetățeni și autoritatea națională în abordarea polarizării naționale și a provocărilor societății.

Ne concentrăm pe trei sarcini ale guvernelor locale:

1. pregătirea; anticiparea problemei și pregătirea măsurilor care trebuie luate în ziua următoare unui atac în regiunea sau țara dumneavoastră;
2. comunitate, identitate și leadership;
3. decizii dificile, factori declanșatori ai polarizării

Pregătirea

Autoritățile locale sunt bine poziționate și echipate să gestioneze polarizarea. Acestea au mulți ochi și multe urechi pentru a sesiza modificările de dispoziție ale comunităților, creșterea din ce în ce mai pronunțată a temperaturii, tensiunilor și ostilităților. Persoanele angajate la nivelul autorității locale sau regionale, politicienii locali și multitudinea partenerilor (societatea civilă) și contactelor acestora, pot recunoaște o polarizare în curs de amplificare.

Cum să creșteți conștientizarea și să consolidați capacitatea de gestionarea a polarizării

- Creșteți conștientizarea privind procesele de polarizare și faptul că polarizarea poate fi influențată și abordată.
- Formați persoane-cheie în cadrul comunității locale care să se implice alături de instigatori, aderenți și zona de mijloc pentru înțelegerea dinamicii polarizării și a conflictului.
- Construiți o rețea de polarizare care aduce împreună organizații din regiune. Organizați întâlniri și luați în calcul efectuarea unui exercițiu teoretic pentru a analiza dinamica, precum și rolul fiecărei organizații în gestionarea polarizării.

Cum să instituți un sistem de monitorizare și de gestionare a polarizării. Ce să urmăriți și cum să recunoașteți semnele polarizării.

- Poliția locală poate fi un partener excelent pentru instituirea unui sistem de monitorizare. Monitorizarea poate fi efectuată folosind date furnizate de poliție și de municipalitate sau provenite din studii comportamentale. În Rinkeby, Suedia, un sistem bazat pe simbolul semaforului este utilizat pentru a indica nivelurile de tensiune.
- Construiți un sistem propriu de monitorizare a coeziunii sociale și a tensiunii.
  - Autoritățile locale/regionale sau partenerii precum lucrătorii comunitari, lucrătorii sociali și asociațiile pentru locuințe sociale pot - dacă este cazul (ca urmare a probabilității existenței unor tensiuni la nivelul comunității locale) - realiza un sondaj care să analizeze percepțiile privind siguranța, apartenența și marile probleme, precum și contactul cu alte grupuri și percepțiile și sentimentele față de aceste alte grupuri.
  - Asociațiile pentru locuințele sociale și poliția comunitară pot furniza date privind plângerile și incidentele înregistrate.
  - Pregătiți rapoarte privind discriminarea și infracțiunile motivate de ură. Acestea pot consta în plângerile oficiale depuse la poliție, dar uneori o ONG sau un partener neutru este considerat mai abordabil de către grupurile marginalizate care doresc să raporteze o situație de discriminare sau un discurs de incitare la ură.
  - Monitorizați mijloacele de comunicare socială și urmăriți manifestările de polarizare. Acest lucru este deseori realizat de poliție, dar poate fi efectuat și de autoritățile locale. Mediul online contează și autoritățile ar trebui să știe ce se întâmplă acolo, ca și cu mediul „offline”;
- Asigurați-vă că monitorizarea este legată de evenimente naționale sau internaționale care ar putea afecta comunitățile locale.
- Autoritatea locală/regională poate invita grupuri de cetățeni, părinți și alte organizații pentru a-și concepe propriul „barometru societal”, care să măsoare evoluțiile la nivelul coeziunii sociale și al tensiunilor. Ce consideră cetățenii că sunt semne ale creșterii sau diminuării polarizării? Aceasta poate determina apariția angajamentului și a asumării responsabilității între persoanele și grupurile din zona de mijloc.

Cum să construiți o rețea de aliați și de persoane-cheie

- Centrul rețelei ar trebui să cuprindă persoanele-cheie din cadrul guvernului local/regional. Acestea își păstrează propriile lor rețele locale, pe care le vor aduce rețelei mai largi.
- Contactele lor de încredere formează cercul din jurul lor. Aceste persoane pot fi lideri neoficiali și oficiali din subcomunitățile de la nivelul comunității locale, precum un proprietar de magazin local, o mamă care cunoaște multe alte mame sau un lucrător în domeniul tineretului. Pot fi incluși și alți lideri oficiali, cum ar fi purtătorul de cuvânt al unei comunități.
- Acești lideri neoficiali din cadrul subcomunităților pot fi o sursă de informații, dar, în egală măsură, pot fi parteneri în asigurarea abordării corecte pentru a gestiona polarizarea.

Cum să fiți pregătiți pentru polarizare în ziua următoare unui atac și cum să creșteți rezistența

- Organizați-vă. Pregătiți-vă procedurile, liniile de comandă, comunicarea pentru gestionarea crizei pentru momentul în care este nevoie de acestea.
- Implicați-vă. „Reparați acoperișul vara”, fiți pregătiți. Oamenii și organizațiile cu care intrați în contact pot, de asemenea, oferi cel mai mult sprijin după un incident pe baza simțului lor de responsabilitate pentru coexistența pașnică, atât pe tot parcursul anului, cât și în timpul monitorizării.
- Ajutați. Asigurați-vă că aveți o rețea la nivelul comunității locale/regionale care poate ajunge la toți cei care ar putea avea nevoie de sprijin, informare și orientare. Această rețea include liste de e-mailuri pentru școli, lucrători în domeniul tineretului, lucrători sociali, asociații pentru locuințele sociale, grupuri de încredere și alte grupuri și organizații. Aceste canale de comunicare pot fi folosite pentru a ajuta pe aceia care au nevoie de sprijin cu informații practice care sunt actualizate zilnic și oferă sfaturi practice pentru profesori și alte persoane privind măsurile care trebuie luate și modul de comunicare.

Comunitate, identitate și leadership

Polarizarea este o luptă purtată cu povești false, rău intenționate despre identitățile noastre și ale lor. Nu este despre ce au oamenii în comun, ci despre lucrurile prin care „ei” sunt diferiți și despre o problemă sau chiar o amenințare. Diviziune.

Cum să construiești zona „comună”, de mijloc pentru comunități

Pentru autoritatea locală, există trei opțiuni pentru crearea condițiilor unei zone de mijloc sănătoase, unde persoanele și grupurile formale și informale pot trăi împreună.

- Politică. Procesele de elaborare a politicilor de incluziune, politicile diverse și de incluziune și serviciile, care încurajează cetățenia activă și participarea cetățenilor.
- Structura. Lucrați cu întreaga comunitate și cu toate subcomunitățile. Nu lucrați doar cu organizațiile existente, oficiale și cu președinții și purtătorii lor de cuvânt - ei pot să acționeze dintr-o perspectivă identitară și pot avea propriile interese.
- Cultură și identitate. Consolidați mândria civică și identitatea și cetățenia comune. Oamenii au în comun o istorie, o cultură și o identitate? Identitatea comună sau sentimentul existenței acesteia sunt organice și nu ar trebui controlate sau gestionate. Dar o comunitate locală și administrația sa pot începe un program sau o campanie prin care să faciliteze dezbateră despre identitatea comună. Natura acestui tip de campanie/program ar trebui să fie primitoare, încurajatoare și favorabilă incluziunii.

Primarul și rolul său de conducere

- Gestionați rolul de mediator al primarului. El sau ea este deseori descris/ă ca o persoană neutră și deasupra tuturor celorlalte părți, un presupus mediator. Îndeplinirea acestui rol pe baza faptelor și a unei comunicări normative nu va ajuta la consolidarea zonei de mijloc. În exercitarea poziției lor neutre și deasupra tuturor părților și prin abordarea ambilor poli, primarii riscă să fie criticați de toate părțile. Dacă își concentrează acțiunile asupra instigatorilor polarizanți, aceștia riscă să intre în cadrul polarizării lor și să o alimenteze. Mediatorul neutru sfârșește deseori prin a deveni țapul ispășitor în situațiile polarizate.
- Primarul ar trebuie să fie acceptabil pentru toate comunitățile și grupurile interesate. El sau ea poate fi văzut/ă ca fiind neutru/ă dar ar fi mai eficient dacă este considerat/ă ca fiind primarul tuturor cetățenilor. Acest lucru ține de adoptarea unui stil de mediator în comportament și în comunicare, dintr-o poziție din zona de mijloc, dintre cetățeni.

Decizii dificile și factorii declanșatori ai polarizării

Polarizarea este un proces vicios în care oamenii se folosesc de cartea identității pentru a împărți societatea în grupuri. Deseori există un factor declanșator, precum deciziile privind construirea unui adăpost pentru migranți, dezbaterile unei politici privind locuințele sociale sau un incident de natura unui atac. Instigatorii la polarizare vor încerca să valorifice acești factori declanșatori. Fie că este vorba despre o decizie politică de a găzdui solicitanții de azil sau refugiații, de autorizare a construcției unei moschei sau despre o decizie privind un alt subiect sensibil, această decizie poate fi folosită ca scânteie sau combustibil pentru polarizare. Cheia stă în modul în care este conceput procesul de elaborare a politicilor, cum este executat și comunicat.

Cum să diminueați riscul de polarizare inerent în cazuri și decizii dificile

- Fiți transparent privind procesul de elaborare a politicilor, dificultățile și limitările. Autoritatea locală este obligată să înființeze centrul controversat și modul în care va fi construit este singurul subiect de discutat?
- Efectuați o analiză a dinamicii. Există îngrijorări, furie și temeri la nivel local sau tensiunile sunt alimentate din exteriorul comunității locale/regionale?
- Fiți cât mai favorabili incluziunii posibil. Comunicați cu cetățenii furioși și îngrijorați, chiar dacă aceștia își exprimă sentimentele într-un mod agresiv sau foarte direct. Dacă ignorați această problemă, ea va crește.

Cum să evitați alimentarea polarizării prin dialog

Lecții pentru susținerea unor reuniuni și dialoguri publice privind evenimentele și subiectele locale/regionale:

- Fiți conștienți de evenimentele publice largi, ținute în săli mari, care sunt deschise tuturor și nu așezați „oamenii importanți” la masă. Instigatorii ar putea folosi acest moment să se adreseze zonei de mijloc. Este mai bine să instalați mai multe mese mai mici și să primiți personal oamenii pe măsură ce sosesc. Dacă este posibil, începeți o conversație cu aceștia în spații mai restrânse.

- Fiți conștienți de faptul că oamenii care participă la reuniuni/dezbateri sunt în general persoane deja implicate și care, probabil, nu-și vor schimba opinia prea ușor. Încercați să invitați persoane care nu au fost deja implicate în dezbateri sau nu sunt cunoscute ca și participanți, mai ales dacă sunt afectate în mod egal de problema/eventimentul care a cauzat sau ar putea duce la polarizare.
- Nu ignorați instigatorii, persoanele care incită la ură și alte persoane foarte volubile. De exemplu, organizați o vizită neanunțată la domiciliul acestor persoane unde să fie prezenți primarul, un agent al poliției comunitare sau un lucrător social. Acest lucru implică doar a suna la ușă și a propune o conversație. Oamenii vor fi surprinși, vor înțelege că nu-și pot striga nemulțumirile în mod anonim și s-ar putea simți observați.

Practici din care se poate învăța

Învățăminte din practică

Monitorizarea tensiunilor sociale în Rinkeby, Suedia

Zona Rinkeby s-a confruntat cu tensiuni sociale. Pentru a putea controla situația, autoritatea locală și poliția au introdus un sistem de monitorizare care furnizează informații zilnice privind starea tensiunilor sociale. Sistemul se folosește de simbolul semaforului: astăzi este verde, galben sau roșu. A se vedea capitolul privind autoritățile locale pentru mai multe informații.

Învățăminte din practică

Seminare comunitare, Finlanda

În Finlanda, se organizează seminare comunitare la nivel local. Seminarele aduc laolaltă diferiți actori locali din diferite sectoare publice (aplicarea legii, servicii sociale etc.), ONG-uri care sunt specializate în lucrul cu grupurile vulnerabile și au expertiză în eforturile de prevenție locală, comunitățile religioase și organizațiile bazate pe comunitate. Aceste seminare deschid posibilitatea de a avea acces la cetățeni și la încrederea lor. Seminarele funcționează ca o platformă de creștere a încrederii și de participare la procesul de creație în ceea ce privește practicile și inițiativele preventive locale. După încheierea unui seminar, autoritățile locale primesc sprijin din partea unei echipe locale multipartite și un plan de acțiune. Obiectivul participării la procesul de creație este acela de a facilita un proces transparent, favorabil incluziunii și participativ pentru toate părțile, care, în același timp, previne stigmatizarea și „țintirea”, de exemplu, a comunităților musulmane. Acest lucru este, de asemenea, important din punctul de vedere al comunicărilor strategice, întrucât polarizarea în jurul subiectului privind radicalizarea, extremismul violent și fenomenul întoarcerii luptătorilor teroriști străini repatriați reflectă o imagine restrânsă și înșelătoare a naturii extremismului violent ca fenomen.

Poliția și gestionarea polarizării

De ce este relevantă polarizarea pentru poliție?

Polarizarea are o importanță majoră pentru poliție, nu doar pentru că poate duce la tulburarea liniștii publice sau la infracțiuni motivate de ură, dar și pentru că instigatorii mesajelor polarizante se referă deseori la un grup „ei” legat de amenințări, nedreptate, duplicitate și riscuri pentru siguranță. Astfel, statul și poliția intră în scenă. Poliția pentru toți, poliția care servește interesul tuturor și îi protejează pe toți, menținând statul de drept - și văzută că acționează astfel

- este esențială. S-ar putea afirma că obținerea de rezultate în combaterea infracțiunilor, protejarea comunităților într-un mod neutru, profesional reprezintă „contribuția tehnică” la gestionarea polarizării. „Contribuția socială” provine de la poliția comunitară, de la lucrul pe plan local sau deseori personal pentru a transmite un mesaj de incluziune, a arăta empatie și din construirea de relații și rețele. Acestea sunt primele linii de apărare împotriva polarizării. În același timp, poliția ar trebui să înțeleagă faptul că acțiunile și comunicarea lor pot fi un catalizator crucial pentru polarizare. În mod neintenționat, poliția poate, prin acțiunile sale, să alimenteze polarizarea dintre grupurile din societate sau dintre grupuri și poliție sau alte autorități.

În timp ce poliția este, de regulă, reactivă, răspunzând la incidente, gestionarea polarizării presupune prevenție și a fi proactiv în etapa prealabilă comiterii infracțiunii. Polarizarea poate fi descrisă ca un proces societal care se manifestă prin infracțiuni motivate de ură și alte incidente. Prin urmare, poliția trebuie să înțeleagă simptomele și să facă conexiunile necesare pentru a-și da seama când o eventuală polarizare are loc. Ca în mitul peșterii lui Platon: nu este vorba despre umbrele de pe perete, ci despre lucrurile care creează umbrele.

În privința poliției, sunt trei linii de acțiune relevante în legătură cu polarizarea:

- prevenirea dezvoltării polarizării între grupurile din societate;
- a ști cum să acționezi atunci când polarizarea și conflictul au loc după un incident declanșator grav;
- abordarea polarizării în interiorul forțelor de poliție.

Ce poate face poliția pentru a preveni intensificarea polarizării între grupurile din societate?

Cum să fiți pregătiți pentru a nu fi luați prin surprindere de polarizare

- Anticipați producerea polarizării, de exemplu prin intermediul monitorizării tensiunilor locale sau naționale. Poate fi utilă o rețea de actori locali care să alimenteze cu informații o structură centrală menită să efectueze analize. La ce se gândesc oamenii? Fiți atenți la schimbările de atitudine și de percepții. Corelați aceste informații cu datele, cu monitorizarea mijloacelor de comunicare socială și cu analizele evoluțiilor locale, naționale și globale, care pot avea un impact asupra manifestării locale a polarizării.
- Adoptați o abordare holistică menită să reunească în mod proactiv informațiile din comunitate.

- Analizați o situație din punctul de vedere al conflictului și al polarizării. Cele două noțiuni sunt strâns legate, însă abordarea necesară pentru conflict este diferită de cea pentru polarizare. Încercați să identificați instigatorii, aderenții, persoanele și grupurile din zona de mijloc.
- Lucrați în vederea descoperirii timpurii a tensiunilor și a câmpurilor de tensiune. Monitorizați tensiunile în cadrul grupurilor sau între grupuri; monitorizați fricțiunile dintre diferite grupuri identitare.
 Poliția comunitară ar trebui, în colaborare cu municipalitățile și cu ONG-urile, să identifice și să abordeze semnalele negative care pot indica o eventuală polarizare. Aceste semnale pot indica infrațiuni motivate de ură sau dispute între vecini.
- Adoptați o abordare multidisciplinară, cu o structură de comandă și un proces clare, astfel încât să includă instituțiile partenere precum și autoritatea locală - fiți clari în ceea ce privește competențele (poliția pentru investigații, autoritatea locală pentru coeziunea comunității) și convocați întâlniri periodice, pe baza ultimei analize a tensiunilor din comunitate, pentru a stabili și a monitoriza măsurile necesare.
- Organizați un exercițiu teoretic privind o polarizare care degenează, cu participanții-cheie din domeniu pentru a-i sensibiliza și a-i face conștienți de gradul lor de pregătire.
- Intrați în dialog la diferite niveluri, cum ar fi la nivelul cartierului, orașului, regiunii, țării (Consiliul național de securitate). Faceți eforturi pentru a observa: la ce se gândesc oamenii?
- Stabiliți o strategie mediatică - transparența procedurilor și o poziție „neutră” a poliției sunt esențiale. Este necesar un răspuns rapid - strategia mijloacelor de comunicare socială este importantă - spulberați mituri și închideți spațiile unde știrile false pot câștiga teren.

Cum să abordați diversii actori ai procesului și dinamica polarizării

- Poliția ar trebui să depună eforturi susținute pentru a fi percepută ca fiind de încredere și neutră astfel încât, în calitate de gardian al „câmpului de luptă”, să poată invoca un mandat atât din partea instituțiilor, cât și din partea cetățenilor. Pe lângă a manifesta neutralitate, sunt esențiale implicarea, întrajutorarea și oferirea protecției. Poate fi utilă aici percepția unei politici active în vederea deschiderii către public și a reacției în cazul infrațunilor motivate de ură.
- Poliția ar trebui să construiască rețele durabile pe termen lung în jurul anumitor zone de tensiune și al problemelor conexe. În același timp, poliția ar trebui să pună bazele unor relații cu grupuri specifice și în anumite zone/cartiere. Construiți rețele dintr-o multitudine de perspective.
- Căutați, identificați și intrați în contact cu acele persoane implicate. Asumați-vă diferitele roluri în diverse moduri:
  - Gestionați cu atenție potențialii mediatori în cadrul rețelei poliției prin re poziționarea eforturilor astfel încât aceștia să nu devină țapi ispășitori și contraproductivi.
  - Nu uitați că dialogurile publice ținute cu instigatorii pot fi un sprijin excelent pentru instigatorii când sunt realizate la momentul nepotrivit și într-un cadru greșit.
  - Stabiliți o strategie de „gestionare a instigatorilor” pentru instigatorii și aderenții activi și vizibili cu intenții rele (amplificarea tensiunilor, alimentarea polarizării, promovarea violenței etc.). Identificați ambele grupuri și izolați persoanele, dacă este posibil. Înălăturați-i/marginalizați-i/contracarați-i și nu sporiți credibilitatea vocilor lor. ○ Implicați-vă alături de persoanele din zona de mijloc. Cu alte cuvinte, vizați persoanele implicate care au influență în legătură cu anumite probleme și/sau îngrijorări - cetățeni

cu mai multe convingeri care pot contribui într-un mod pozitiv. Acestea sunt voci credibile iar poliția ar trebui să încerce să creeze alianțe cu ele. Implicați-vă alături de lideri și indivizi informali din anumite comunități. Acest lucru poate aduce informații cruciale în plus față de reacțiile purtătorilor de cuvânt oficiali.

Luați în considerare reorientarea mesajelor către zona de mijloc - care sunt problemele și îngrijorările majorității tăcute și cum pot fi exploatate pentru a schimba subiectul sau tonul?

- Este nevoie de o strategie mediatică activă și proactivă - mijloacele de comunicare socială sunt esențiale aici - este important pentru spulberarea miturilor și închiderea spațiilor unde știrile false pot câștiga teren.
- Concentrați comunicatele de presă pe acțiunile pozitive realizate de poliție în cazul unei investigații, precum și pe impactul asupra comunității, mai curând decât pe contestarea poliilor.

Care este reacția în cazul tulburării liniștii publice sau a infrajeciunilor provocate de polarizare

Reacțiile sunt similare celor folosite pentru restabilirea ordinii sau efectuarea unei investigații penale și gestionarea crizei. Deși pot exista conflicte și infrajeciuni, abordarea adoptată va influența polarizarea. Este esențială asigurarea siguranței oamenilor, restabilirea încrederii și menținerea statului de drept.

Ce trebuie făcut atunci când polarizarea degenerează într-un incident grav

- Gestionați criza și protejați - acțiunea de răspuns imediat ar trebui să restabilească ordinea, să ofere asigurări și să prevină producerea altor infrajeciuni.
- Stabiliți o structură de comandă și un proces clare, astfel încât să includă instituțiile partenere, cum ar fi autoritatea locală - fiți clari în ceea ce privește competențele (poliția pentru investigații, autoritatea locală pentru coeziunea comunității) și convocați întâlniri periodice, pe baza ultimei analize a tensiunilor din comunitate, pentru a stabili și a monitoriza măsurile necesare. Acest lucru ar trebui realizat înainte de producerea unei crize.
- Arătați rezultatele - investigația locului infrajeciunii, identificarea martorilor cheie, strângerea declarațiilor, identificarea suspectilor, gestionarea suspectilor - reacția standard a poliției/de investigație trebuie să continue astfel încât să mențină încrederea în poliție și să asigure îngrijire victimei (victimelor).
- Monitorizați tensiunile din comunitate pentru evaluarea riscului. Monitorizarea mijloacelor de comunicare socială este esențială pentru a asigura o imagine precisă a tensiunilor astfel încât poliția să se implice pur și simplu alături de persoanele de legătură pe termen lung din comunitate care au un interes legitim într-una din cele două părți. Adoptați o abordare holistică menită să reunească în mod proactiv informațiile din comunitate.
- În timp de criză, monitorizarea îndeaproape a grupurilor și a persoanelor aflate pe punctul de a fi radicalizate poate aduce foarte multe informații.
- Identificați originea evenimentului, inclusiv orice factor declanșator, pentru a anticipa alte elemente declanșatoare.
- Stabiliți o strategie de comunicare proactivă. Luați în considerare cadrul, tonul și mesajul și fiți atenți la limbajul și la cuvintele utilizate legate de incidente sau probleme (stereotipizare, parțialitate). Stabiliți circumstanțele evenimentului înainte ca media să le creeze pentru dumneavoastră.
- În cadrul abordării și mai ales al comunicării dumneavoastră, aveți grijă să nu alimentați polarizarea, gândiți-vă la cei patru factori de schimbare.

- Comunicați mesaje de mediere în care să lăudați faptele bune ale actorilor din ambele părți; manifestați empatie. Astfel, investiți în grupurile din zona de mijloc.
- Gândiți-vă la cea mai bună modalitate de a folosi resursele: este bine să folosiți agenți care provin din comunitățile afectate sau acest lucru ar trebui să fie evitat pe considerentul că va alimenta sentimentul că poliția este subiectivă? Aici trebuie acționat cu precauție și acțiunea de răspuns va trebui aleasă pe baza circumstanțelor fiecărui caz în parte.

Polarizarea în cadrul poliției, între colegi

Agenții de poliție poartă uniforme. Însă sub aceste uniforme, există o ființă umană, uneori cu sentimente puternice, alimentate de experiența agenților în timpul activității lor zilnice. Din păcate, s-a întâmplat deja ca agenții de poliție să exprime opinii personale lipsite de toleranță și polarizante. Cultura poliției în uniformă implică multe glume, inclusiv despre rasă și sexualitate.

Organizarea profesionistă a poliției reprezintă prima linie de apărare împotriva polarizării și contribuie la eficiența gestionării polarizării la nivel local de către poliție. Poliția trebuie să acționeze - și să fie percepută ca acționând - în mod neutru. Ea trebuie să servească interesul general și să-i protejeze pe toți.

Învățămintă din practică

Ce poate face un lider de echipă atunci când se confruntă cu polarizarea în interiorul echipei sale? (Olanda)

Metoda de gestionare a polarizării a lui Bart Brandsma sugerează ca liderii de echipă să urmeze o abordare în trei pași atunci când polarizarea apare în interiorul unei echipe:

- 1. Colegii să fie invitați să-și exprime opiniile. Este un moment de descoperire și nu de discuție. Nu este locul judecății morale. Participanții nu ar trebui să facă morală și nici să judece, ci ar trebui să pună întrebări colegilor. Adresarea de întrebări forțează oamenii să vină spre zona de mijloc, în timp ce exprimarea de judecăți îi împinge către poli.*
- 2. O discuție fundamentală și generică privind rolul profesional al poliției ar trebui să clarifice faptul că: „aici nu este vorba despre opinii personale, despre stânga sau dreapta. Suntem neutri și trebuie să tratăm toți cetățenii în mod egal și să oferim securitate și protecție tuturor”. Întrebați colegii ce comportament este necesar pentru a respecta norma profesională.*
- 3. După acceptarea rezultatelor pasului 2, colegii sunt invitați - într-o fază finală - să transpună aceste norme și comportamente comune și acceptate la situația lor specifică: ce înseamnă acest lucru în localitatea sau orașul lor? Ce se întâmplă? Cum ar trebui abordați diverșii actori? În Olanda, modul Brandsma de a înțelege și a gestiona polarizarea a fost transpus într-o abordare de instruire a poliției.*

Cum trebuie construită o cultură profesională și sănătoasă în cadrul poliției, rezistentă la polarizare

Deși este prezentată în cadrul Manualului de gestionare a polarizării, cultura profesională este, de fapt, un element obligatoriu pentru orice instituție de poliție care dorește să acționeze ca o

organizație profesională care îi protejează și îi servește pe toți. Polarizarea reprezintă un motiv în plus să fiți atenți la:

- Capacitatea de conducere, care este esențială în stabilirea standardelor profesionale, a valorilor centrale și a integrității în cadrul organizației polițienești. Formarea conducătorilor în domeniul polarizării.
- Abordarea stereotipurilor și prejudecăților în cadrul formării.
- Abordarea primelor semne ale unui comportament polarizant. Organizarea unei discuții private - evitând astfel ca pozițiile și mesajele instigatorilor să devină vizibile. Patrularea cu agentul de poliție și stabilirea de limite;
Competențe. Formarea la locul de muncă și dialogul în cadrul echipelor. Cum ar trebui abordate dilemele morale? Care sunt cele mai bune metode de abordare a fricțiunilor dintre identitatea unei persoane și sarcinile unui agent de poliție neutru? Acest lucru e departe de a fi ușor; uneori este foarte complicat. Aceste probleme necesită dialog.

Învățăminte din practică

Gestionarea polarizării de către poliție, Olanda

În vara anului 2015, când criza refugiaților a atins apogeul, intoleranța, prejudecățile și discursurile de incitare la ură erau răspândite larg în mijloacele de comunicare socială. O mare parte din limbajul folosit ar fi putut fi considerat insultător, sau cel puțin că alimenta intoleranța și polarizarea. În anumite situații, identitatea acestor voci puternice a putut fi determinată și agenții de poliție comunitară le-au făcut o vizită acestor persoane - nu pentru a începe o cercetare penală sau alte acțiuni legale împotriva lor, ci pentru a se asigura că aceste persoane înțeleg că nu este în regulă să se ascundă în spatele unei tastaturi și să intimideze și să insulte alte persoane. Online-ul contează. Aceeași abordare a fost folosită de primari în anumite orașe. Primarul orașului Gouda, de exemplu, a bătut la ușa a aproximativ 10 cetățeni furioși și îngrijorați și a purtat conversații constructive cu aceștia. Acest lucru a liniștit apele.

Învățăminte din practică

Echipa națională pentru combaterea tensiunilor din comunitate (National Community Tension Team, NCCT, Regatul Unit)

În Regatul Unit, NCCT este o structură a poliției naționale care folosește date furnizate în mod individual și periodic de forțele de poliție pentru a monitoriza, analiza și documenta o acțiune de răspuns corespunzătoare la schimbările intervenite la nivelul tensiunilor din comunitate. Tensiunile de la nivelul comunității sunt analizate local prin cercetarea informațiilor provenite din patru surse: 1) informațiile forțelor de poliție 2) implicarea comunității 3) surse deschise (mijloace de informare, bloguri, lucrări academice etc.) 4) mijloace de comunicare socială (acțiune de răspuns instant)

Analiza stă la baza unui document național care este trimis tuturor forțelor din poliție și departamentelor guvernamentale relevante. Rapoartele oferă o analiză pe trei aspecte EPP:

- *Experimentat: ce simt comunitățile?*
- *Probat: ce s-a întâmplat sau ce se întâmplă?*
- *Potențial: ce s-ar putea întâmpla sau este probabil să se întâmple?*

În fiecare zonă, este desemnat un singur punct de contact pentru a elabora o sinteză a tensiunilor comunității locale, a se asigura că această activitate este prioritizată și a încuraja poliția și partenerii să furnizeze informațiile relevante procesului.

Educația și gestionarea polarizării

De ce este relevantă polarizarea pentru educație?

Școlile se confruntă deseori cu polarizarea. În timp ce profesorii se confruntă cu situații de polarizare în clasele lor sau observă că elevii lor se separă în grupuri în curtea școlii, directorii de școli trebuie să facă față polarizării de la nivelul personalului și de la nivelul mai larg al comunității școlare. Dar când devine o situație prea polarizată? Este o problemă dacă elevii sunt în grupuri separate în curtea școlii? Jocul și chiar provocările la adresa identității și subculturii nu sunt oare parte a evoluției către vârsta adultă? Și oare nu dorim să încurajăm tinerii să-și folosească vocea - chiar dacă promovează idei extreme - pentru a avea conversații deschise pe subiecte care îi interesează? Unde ar trebui să tragem linia? În ce moment directorul școlii se comportă prea mult ca un primar sau ca un agent de poliție, în locul „doar” al unui conducător de școală?

Acest capitol abordează polarizarea în sala de clasă, la școală și la nivelul mediului școlar și oferă orientări cu privire la modalitatea de a face față polarizării în fiecare dintre aceste situații.

Cum poate fi prevenită polarizarea la nivelul clasei

Profesorii trebuie să fie pregătiți să facă față polarizării. Ei sunt cei care se întâlnesc cu elevii lor în fiecare zi și sunt primii puși în fața declarațiilor polarizante ale acestora. Mai mult decât atât, profesorii sunt primii care au ocazia să prevină ca un incident minor să devină o problemă mai gravă.

Totuși, profesorii sunt puși în fața unei polarizări care ar putea să treacă neobservată pentru unii deoarece se întâmplă în secret. Așa cum se prevede în „Ghidul RAN EDU privind programele de formare”, profesorii au nevoie de anumite aptitudini fundamentale care să garanteze faptul că sunt responsabilizați și rezistenți. Aceste aptitudini includ: conștientizarea propriilor opinii, valori, calități și limite, aptitudini interactive și capacitatea de a discuta probleme reale în clasă.

Așa cum se menționează în „Teaching controversial issues¹⁵”, profesorii pot juca diferite roluri în clasă, cum ar fi cel de președinte neutru, avocat al diavolului sau de aliat. În contextul creșterii polarizării, este deosebit de important pentru un profesor să-și aleagă rolul potrivit și să creeze un mediu propice dialogului

¹⁵ Link către „Teaching controversial issues”:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806948b6>

astfel încât toți elevii să se simtă în siguranță și confortabil. Profesorii ar trebui să asculte toți elevii și să-i lase să-și exprime sentimentele.

Cum pot profesorii să creeze mediul potrivit pentru a preveni sau a combate polarizarea?

- Creați și consolidați valori comune în cadrul clasei. Elevii nu trebuie să împărtășească toți aceleași valori, dar este util să existe anumite valori comune, de exemplu egalitatea. Aceste valori reflectă, de asemenea, mini-societatea care este sala de clasă.
- Stabiliți reguli clare. Dacă cineva vorbește, ceilalți ar trebui să asculte și invers. Acest lucru necesită aptitudini de facilitare din partea profesorului.
- Manifestați empatie în calitate de profesori, în locul încercării permanente de a „câștiga” elevii de partea argumentelor dumneavoastră. Încercați să înțelegeți de ce elevii spun ceea ce spun, ce se află în spatele afirmațiilor lor.
- Fiți sensibil la conflicte și fiți pregătiți să le faceți față. Asigurați condiții de siguranță pentru acest lucru. O discuție pe teme sensibile necesită timp, așa încât nu încercați să o limitați la cinci minute. Ar putea fi înțelept să organizați dezbateri periodice în clasa dumneavoastră.
- Desemnați un responsabil în fiecare clasă pentru probleme de polarizare. Acest elev ar trebui să reprezinte clasa și să comunice cu profesorul dacă apar probleme astfel încât aceștia să găsească soluții împreună.
- Aplicați în mod activ regulile școlii și valorile comune în lecțiile dumneavoastră, în special în situații dificile.
- Folosiți modelul Bart Brandsma pentru a discuta despre polarizare în clasa dumneavoastră. Ar putea fi nevoie de o versiune moderată, în special pentru elevii mai tineri. Acest model vă va oferi dumneavoastră și elevilor dumneavoastră limbajul necesar pentru a pune în discuție polarizarea și pentru a o identifica atunci când se produce.
- În calitate de profesor, trebuie să predați o materie și acesta este obiectivul principal al lecțiilor dumneavoastră. Dar nu trebuie să uitați niciodată de relația pe care o aveți cu elevii dumneavoastră și că, uneori, este nevoie de o „pauză”.
- Institutul Tony Blair pentru schimbarea globală a oferit o serie de sfaturi interesante privind dialogul:
http://tonyblairfaithfoundation.org/sites/default/files/Essentials-of-Dialogue_0.pdf

Cum să recunoașteți polarizarea în calitate de profesor

- Dacă elevii nu se ascultă unii pe alții sau nu vor să stea unii lângă alții în mod fizic, ar fi bine să aveți o discuție deschisă întrucât polarizarea ar putea fi în joc.

Cum să preveniți polarizarea la nivelul școlii

Pe lângă polarizarea care are loc în clasă, aceasta se poate produce și la nivelul școlii sau chiar între membrii personalului școlar sau în sala profesorilor. Pentru a preveni polarizarea, este important să se concentreze atenția spre zona de mijloc și pe promovarea incluziunii și nu a excluziunii. De asemenea, personalul școlar ar trebui să lucreze îndeaproape ca o echipă, urmând aceleași reguli și etică școlară.

Cum să preveniți polarizarea la nivelul școlii

- În calitate de director de școală, ar trebui să vă concentrați atenția spre zona de mijloc. Preocupați-vă de cultura și etica școlii, de exemplu prin organizarea de formări pentru personal pe aceste teme. Valorile școlii ar trebui să fie clare pentru întreg personalul școlii și pentru elevi.
- În calitate de director de școală, ar trebui să fiți foarte clar în privința regulilor școlii.
- Fiți vigilenți! Observați sala profesorilor: profesorii stau mereu separați în anumite grupuri? Ar putea fi o idee bună să discutați această observație cu ei. Ați putea să aduceți și un observator neutru.
- Folosiți studii de caz pentru a discuta diferite niveluri de polarizare cu echipa dumneavoastră.
- Predați-le tuturor elevilor aptitudini de rezolvare a conflictelor, precum și valori democratice.
- Asigurați-vă că lucrați în permanență la construirea echipei, de exemplu prin introducerea unor activități de team-building. Acestea vor asigura legături puternice în cadrul echipei și vor contribui la stabilirea unor obiective comune.

Care este cea mai bună metodă de a lucra cu părinții pentru a preveni polarizarea

- Asigurați-vă că părinții înțeleg valorile și etica școlii din care face parte copilul lor. În calitate de director de școală, puteți să discutați cu părinții la momentul înscrierii copilului lor. Puteți căuta și alte ocazii, precum întâlnirile cu părinții pentru a întări (conștientiza) aceste valori.
- Părinții sunt un grup esențial în zona de mijloc. Școlile pot comunica cu aceștia din perspectiva interesului comun în asigurarea faptului că școala reprezintă o comunitate sigură și motivantă în care copiii lor pot învăța: „Cum putem noi, școala și părinții, contribui la acest lucru împreună?”
- Părinții care joacă *un rol de instigator* ar trebui îndrumați prin aplicarea factorilor de schimbare. Primul este:
nu le oferiți o platformă pe care să-și pună în aplicare jocul de polarizare. Comunicați cu ei într-un spațiu închis, privat și cât mai puțin public, neoferindu-le o platformă publică de polarizare.

Cum să preveniți polarizarea în școli rămânând în același timp o parte a comunității locale

Chiar dacă școala este o comunitate în sine, aceasta nu este o insulă. Școlile au legătură cu partenerii lor, mediul și societatea în sens mai larg. Există chiar un beneficiu pedagogic în extinderea activităților școlare în afara porților școlii - se asigură astfel că acestea sunt relevante în lumea reală, acolo unde sunt casele și vecinii elevilor.

Atunci când se abordează problema polarizării, școlile ar trebui să se ocupe și de mediul lor înconjurător, mai ales dacă este polarizat și afectează astfel școala (atmosfera). Pentru a fi pregătite, atât pentru polarizarea din interiorul cât și din exteriorul școlii, instituțiile de învățământ trebuie să construiască proactiv o relație de încredere cu partenerii lor. Acest lucru ar trebui să se întâmple de preferință în perioadele pașnice, înainte ca polarizarea să se producă.

Fiți pregătiți pentru vremuri dificile neașteptate. Școlile ar putea să fie puse în postură în care să trebuiască să identifice partenerii „corecți” și să-i motiveze să se preocupe de relație. De asemenea, ar putea fi dificilă găsirea tonului potrivit în comunicarea cu părinții, partenerii și, într-un sens mai larg, cu comunitatea. Chiar dacă școlile se confruntă cu aceste provocări și pe de o parte nu pot schimba societatea, acestea pot, pe de altă parte, să schimbe modul de abordare al societății și să crească conștientizarea privind modalitatea de a aborda polarizarea.

Cum să lucrați cel mai bine într-un mediu multidisciplinar

- „Repară acoperișul vara!”: fiți pregătiți!
- Dezvoltați contactele existente și rețelele multidisciplinare și contactați, de exemplu, agențiile pentru locuințe sociale, cluburile de sport, lucrătorii din domeniul tineretului, municipalitatea și poliția. Prezentați școala ca un partener care este cel mai bine poziționat să comunice cu tinerii și părinții lor.
- Organizați un atelier bazat pe un scenariu fictiv, însă nu improbabil. Aflați dacă oamenii pot comunica cu alți factori relevanți din domeniu.
- Creați un grup de lucru multipartit care să cuprindă mai multe instituții, precum autoritățile locale, grupuri familiale și poliția. Acest lucru va ajuta oamenii să vadă situația din unghiuri diferite. Pe lângă un scop comun, acest grup are nevoie să elaboreze o terminologie comună. Folosirea cuvintelor potrivite și schimbarea tonului sunt deosebit de importante atunci când este nevoie de calmare.
- Motivați diferiți parteneri să se alăture grupului de lucru.
- Căutați și selectați persoanele și reprezentanții potriviți, de exemplu acei practicieni care fac deja parte din RAN.
- Concentrați-vă pe găsirea „convingătorilor” și a „conectorilor”.
- Creați conexiuni prin discuții informale pe subiecte de interes.
- Arătați că grupul de lucru este conectat la realitate și creați un simț al urgenței.
- A se ține cont de faptul că nu toată lumea trebuie să fie implicată, păstrați grupul cât mai restrâns posibil.

Cum să folosiți mijloacele de comunicare socială

- Folosiți mijloacele de comunicare socială ca un mod de comunicare cu lumea exterioară și asigurați-vă că publicul țintă este zona de mijloc nepolarizată. Un cont de Twitter ar putea furniza relatări alternative cu privire la evenimentele care afectează școala. Un cont de Facebook ar putea fi folosit ca o platformă de comunicare a valorilor școlii și pentru a construi o comunitate online.

Cum să cooperați cu alte școli

- Organizați proiecte de înfrățire între școlile din aceeași zonă; acest lucru ar putea implica proiecte școlare comune și schimburi între elevi. Aceste proiecte oferă școlilor o oportunitate de a contribui la coeziunea socială și de a diminua segregarea care este prezentă în multe părți ale școlii. Astfel de inițiative pot, de asemenea, încuraja elevii să aprecieze mai mult diversitatea culturală și socială.

Învățămintă din practică

Abordarea polarizării în școală și în sala de clasă, Belgia

Royal Athenaeum din Antwerp s-a confruntat cu diferite momente de vârf ale polarizării, care au avut un impact asupra atmosferei din școală. Pentru a aborda această problemă, atenția s-a concentrat pe zona din mijloc. Printre alte inițiative, școala a creat o serie de valori comune de bază, folosește dialogul intercultural și inter-religios și se concentrează pe cetățenia activă.

Ca urmare a încercării de lovitură de stat din Turcia, polarizarea a crescut sub o nouă formă: aceia care îl sprijină pe Gülen contra celor care îl sprijină pe Erdogan. Prin urmare, școala a hotărât să se preocupe de formarea tuturor profesorilor pe tema depolarizării și să se concentreze din nou pe istorie, introducând o zi de școală specială privind istoria imperiului otoman. Un grup de 10 profesori/personaje importante au participat la un program de formare mai aprofundată de două zile, bazat pe modelul lui Bart Brandsma. La nivelul clasei, profesorii au subliniat importanța înțelegerii modelului, precum și nevoia de a aborda polarizarea fără teamă. Nu este nevoie de cunoștințe specifice consistente pentru a aborda o problemă ca aceasta; simpla aplicare a modelului și a metodelor de comunicare potrivite vor ajuta profesorii.

Învățămintă din practică

Abordarea polarizării prin predarea unor subiecte controversate, un ghid practic

Pentru a preveni polarizarea, profesorii trebuie să fie capabili să gestioneze probleme controversate în clasă. Ghidul privind [‘Teaching controversial issues’](#) oferă instrumentele practice și cunoștințele necesare profesorilor. De exemplu, ghidează profesorii privind modalitatea de introducere a subiectelor controversate în timpul orelor, metodele de predare a subiectelor controversate și modalitatea de a reflecta asupra acestora precum și de a evalua discuțiile avute. De asemenea, ghidul arată cum preocuparea pentru aptitudinile de bază, fundamentale poate genera eficiență profesională și poate da greutate cuvântului profesorilor.

Învățămintă din practică

Abordarea polarizării prin cooperarea cu poliția, Suedia

Școala Rinkeby este situată într-un din părțile cele mai sărace ale orașului Stockholm, într-un cartier care găzduiește oameni ce provin din diferite medii culturale. Zona a trecut prin multe perioade dificile și este cunoscută pentru tensiunile sale sociale. Școala, poliția și municipalitatea au cooperat îndeaproape pentru a aborda aceste dificultăți. Aceste instituții comunică zilnic cu privire la nivelul tensiunilor din cartier prin utilizarea unui sistem bazat pe simbolul semaforului: situația este verde - galbenă - roșie?

Tineretul, familiile și comunicarea și gestionarea polarizării

De ce este relevantă polarizarea pentru comunități, tineret și pentru acele persoane care lucrează cu tinerii?

Conceptul de „noi și ei” din cadrul polarizării amplifică segregarea, intoleranța, ostilitatea și, în cele din urmă, chiar infracțiunile motivate de ură și extremism *între grupurile din societate*, între comunități. Zona de mijloc, care conține acele persoane neinfluențate de polarizare este o sumă de comunități, care se suprapun parțial. Aceștia sunt oameni cu identități și convingeri multiple.

Comunitățile reprezintă un grup ținută potențial sau chiar eventuale victime ale polarizării, dar pot, în același timp, fi agenți ai schimbării cu putere de rezistență și reziliență. Comunitățile, grupurile de tineri și practicienii pot avea oportunitatea de a da întări și sprijini comunitățile și tinerii.

Ne concentrăm atenția pe patru grupuri diferite, fiecare cu provocări și oportunități diferite:

1. Comunitățile și grupurile de încredere;
2. Mamele, tații și alți potențiali „stâlpi” ai zonei de mijloc;
3. Tineretul
4. Profesioniștii care lucrează cu comunitățile și cu tinerii.

Rolul comunităților și grupurilor de încredere

Deși guvernele și autoritățile publice trebuie să depună toate eforturile pentru a preveni polarizarea, extremismul și radicalizarea, aceste probleme nu pot fi abordate în mod eficient fără implicarea comunității. Extremismul și polarizarea cresc mai repede atunci când comunitățile nu se opun celor care urmăresc să le radicalizeze. În anumite comunități, există o profundă lipsă de încredere în guvern, poliție și autorități publice. În aceste circumstanțe, este greu să se construiască cooperarea și parteneriatele necesare pentru o abordare de succes. Eforturile pentru implicarea comunității și întărirea acesteia reprezintă factorul-cheie în abordarea preventivă a polarizării și a radicalizării. Întrebarea crucială este cum obținem acest lucru în mod eficient.

Există câteva dificultăți de depășit pentru a obține implicarea eficientă a comunității și construirea rezistenței acesteia¹⁶: este posibil ca unele comunități să ducă lipsă de un spațiu sigur pentru stabilirea unui dialog; pot manifesta teamă de stigmatizare sau de poliție și implicarea presei; este posibil să nu se simtă recunoscute de autoritățile lor locale; nu au acces la informații credibile și nu au încredere în autorități. De asemenea, este important să se realizeze faptul că comunitățile sunt diverse și limitele comunităților sunt fluide.

Totuși, aceste provocări pot fi depășite. Vocile și talentele comunității ar trebui valorificate pentru a construi rezistență în fața polarizării în cadrul și între comunități prin intermediul grupurilor de acțiune, al

---

¹⁶ Lucrarea ex post RAN YF&C ‘Strengthening community resilience to polarisation and radicalisation’ Londra, 29-30 iunie 2017

organizațiilor comunitare și al proiectelor de dialog comunitar. Prin urmare, este important să se educe comunitățile în mod continuu și să se consolideze modurile lor de apărare împotriva polarizării și discursurilor extremiste. De asemenea, este esențial să se dea liderilor comunităților posibilitatea de a transmite îngrijorările zonei de mijloc. Comunitățile și liderii acestora vor fi mai deschiși la dialog în fazele ulterioare ale polarizării dacă s-a stabilit deja o relație în prealabil. A construi o relație bazată pe încredere necesită timp și efort.

Cum să construiți organizații rezistente, prin încurajarea zonei de mijloc

- A asculta este foarte important în construirea implicării și a încredere în cadrul și între comunități. Relațiile de lungă durată sunt esențiale. Relațiile care au fost stabilite în timp și nu doar ca urmare a unui incident sunt mult mai eficiente.
- Identificați și investiți în relațiile cu adevărații lideri ai comunităților. Persoanele obișnuite, cum ar fi liderii religioși sau imamii pot să nu fie întotdeauna figurile cu care comunitatea se identifică.
- Comunicați cu organizațiile și subcomunitățile formale și, mai ales, cu cele informale. Recunoașteți diversitatea din interiorul comunităților și identificați valorile lor comune.
- Comunicați cu organizațiile în mod empatic și cu o atitudine de mediere. Concentrați-vă atenția pe lucrurile de care le pasă, mai curând decât pe teme discordante.
- Dacă nu puteți comunica cu o anumită comunitate, schimbați poziția sau subiectul. De exemplu: deși o comunitate de migranți ar putea să nu se identifice cu statul, aceasta ar putea să se identifice cu cartierul. Aceiași oameni aparțin unor comunități diferite, folosiți acest lucru în avantajul dumneavoastră.

Învățămintă din practică

Cercurile de dialog transformativ, Irlanda

Prin intermediul [cercurilor de dialog](#), oamenilor provenind din diferite medii (precum foști membri ai organizațiilor paramilitare sau tineri cu risc de a se implica în violențe politice) li se oferă un spațiu unde să-și spună poveștile. Aceștia vin fără a avea încredere unii în alții, dar sunt încurajați prin inițiativă și prin siguranța spațiului, să aibă încredere în proces.

Procesul de dialog îi încurajează să reflecteze în mod critic asupra propriilor lor experiențe personale și în cadrul comunității printr-o profundă experiență de ascultare. Care sunt motivele implicării lor și care a fost impactul asupra vieților lor și al altor persoane care au fost afectate?

Învățămintă din practică

Dialoguri comunitare, Finlanda

Finchurhaid organizează dialoguri comunitare pentru a încuraja cooperarea între orașe, autorități și comunități privind PVE, integrarea și sprijinul acordat familiilor. Prin intermediul unui proces participativ, poliția, serviciile sociale și cele destinate tinerilor, sectoarele educației și sănătății, comunitățile religioase și ONG-urile, sunt chemate să contribuie la prevenirea stigmatizării și la evitarea „vizării” anumitor grupuri.

Rolul mamelor, al taților și al altor potențiali „stâlpi” ai zonei de mijloc

Părinților le pasă de mediul în care trăiesc copiii lor. Deși oamenii pot să nu fie de acord pe multe subiecte, aceștia împărtășesc dorința unui mediu sigur și pașnic pentru ei și pentru copiii lor. Același lucru se aplică și proprietarilor de magazine, cluburilor de sport și altora care doresc să trăiască într-un mediu sigur și pașnic. Prin schimbarea publicului, poziționarea în zona de mijloc și comunicarea cu părinții și cu alți membri ai cartierului privind aceste subiecte, polarizarea poate fi depășită.

Cum să comunicați cu mamele și cu tații

- Adresați-vă acestora în calitatea lor de locuitori și de părinți care locuiesc în zonă și care doresc ce este mai bine pentru copiii lor.
- Atunci când polarizarea bazată pe identitate este împinsă în față, aceste interese comune, precum gestionarea unei familii, pot fi abordate (acesta este factorul de schimbare „schimbarea subiectului”).
- Sensibilizați părinții cu privire la punctele lor forte și la capacitățile acestora, la influența pozitivă pe care o au (o pot avea) în cadrul familiei lor și la nivelul mai larg al comunității și cum pot folosi acest potențial la maxim. Acest lucru este decisiv în creșterea stimei de sine și împuternicirea părinților să ia acțiune.
- Sprijiniți părinții în propriile lor acțiuni și încercați să nu ghidați sau să orientați inițiativele lor. Fiți sensibil și manifestați o atitudine și un comportament de mediere.
- Păstrați lucrurile simple și nu vă fie teamă să lucrați cu grupuri etnice sau omogene, atât timp cât acest lucru ajută la comunicarea cu grupurile din zona de mijloc. Conviețuirea pașnică a fiecăruia alături de ceilalți este suficientă.

Învățămintă din practică

Școala mamelor, Austria

Modelul Școlii mamelor este un program de prevenție de pionierat, centrat pe familie și menit să contracareze amenințarea din ce în ce în mare a radicalizării tinerilor. Modelul reunește mame preocupate și implicate pentru ca să-și consolideze capacitățile individuale și educația emoțională, astfel încât să fie capabile să răspundă și să facă față expunerii copiilor lor la influențele extremiste. Conexiunea emoțională a mamelor cu copiii lor le așază într-o poziție favorabilă pentru a contracara instrumentele-cheie ale recrutaților - ele investesc timp, ascultă, câștigă încrederea, empatizează și oferă un sprijin emoțional. Mamele au nevoie de sprijin structural și emoțional pentru a se reconecta cu copiii lor în perioada provocărilor din adolescență.

Implicarea tinerilor

Tinerii sunt mai cu seamă vulnerabili în fața polarizării, întrucât polarizarea este o construcție mentală bazată pe identitate. Înaintarea în vârstă înseamnă interacțiunea cu identități și dezvoltarea subculturilor și a contraculturilor. A fi provocator, a testa limitele și a fi încăpățânat sunt lucruri normale și chiar necesare pentru adolescenți. Prin urmare, este foarte importantă crearea unor spații sigure în care tinerii să-și testeze opiniile, să aibă discuții deschise și să învețe despre subculturile celorlalți. În corelație cu programe

educative, spațiile sigure vor oferi tinerilor cel mai mare stimulent pentru capacitatea lor de a gândi critic, care este, în cele din urmă, cea mai bună apărare împotriva polarizării și a extremismului.

Cum să comunicați cu tinerii

- Unul dintre trucurile cele mai cunoscute din cartea destinată lucrătorilor în domeniul tineretului este crearea de oportunități pentru ca subculturile să se întâlnească cu membrii altor subculturi. Acest lucru va fi util doar în etapa de prevenție a polarizării.
- Recunoașteți importanța unui angajament eficient de împuternicire a tinerilor: tinerii ar trebui să fie provocați să-și dezvolte propria voce; aflați ce vor și exprimați pozițiile, opiniile și interesele lor.
- Oamenii care lucrează cu tinerii ar trebui să înțeleagă realitatea lor zilnică; ei ar trebui să aibă cunoștințe aprofundate despre lumea adolescentului în general, inclusiv despre rețelele sociale, și, mai specific, despre nevoile și interesele lor actuale.
- Fiți atenți pe cine implicați. Este vorba de tineri vulnerabili? Este vorba de zona de mijloc tăcută? Este vorba de cei care sunt oricum motivați și implicați?
- Cheia este o abordare bazată pe acceptare. Persoanele ar trebui acceptate așa cum sunt. Afirmațiile și acțiunile lor pot fi contestate, dar nu persoana ca atare.

Cum să abordezi polarizarea și instigatorii într-un grup de tineri

- Eficacitatea abordărilor privind implicarea tinerilor este construită pe calitatea resurselor umane disponibile. Fie că este vorba despre lucrători profesionali în domeniul tineretului, voluntari, persoane implicate în forme de învățare între colegi sau alte personaje, acestea ar trebui să aibă capacitatea să se conecteze cu tinerii, să le înțeleagă nemulțumirile și nevoile și să fie capabili să încurajeze schimbarea (oricât de mică) dacă sunt semne că un tânăr este pe o cale distructivă. Autenticitatea și motivația intrinsecă, plus formarea și coaching-ul la locul de muncă contribuie la asigurarea acestei capacități.
- Începeți să lucrați cu tinerii din timp.
- Atunci când aveți de-a face cu tineri într-un mediu polarizant, aplicați cei patru factori de schimbare:
  1. Poziția
  2. Subiectul
  3. Publicul
  4. Tonul vocii

Profesioniștii care lucrează cu comunitățile și cu tinerii

Lucrătorii sociali responsabili cu sprijinirea și împuternicirea grupurilor de cetățeni în procesul de construire a comunității pot fi foarte valoroși. În Europa, activitatea în domeniul tineretului poate fi efectuată la nivel profesional sau de voluntariat. Standardele profesionale și disponibilitatea resurselor variază semnificativ - atât calitativ cât și cantitativ - în funcție de fiecare stat membru în parte. Pentru lucrătorii sociali care interacționează cu cetățenii, conceptele de *professionalism democratic*, așa cum a fost descris de Albert

Dzur⁽¹⁷⁾, poate fi de ajutor. Acesta definește modul în care se așteaptă de la lucrătorii sociali să apere pe cei slabi și lipsiți de putere, să încurajeze incluziune și să promoveze pluralismul (interesele și opiniile).

Cum să sprijiniți comunitățile și tinerii

- Pentru a fi eficienți, practicienii trebuie să fie conștienți de polarizare și de dinamica ce duce la polarizare.
- Practicienii ar trebui să poată folosi un discurs și atitudini de mediere pentru a comunica cu grupurile din zona de mijloc.
- Practicienii ar trebui formați să folosească cei patru factori de schimbare pentru a gestiona orice situație de polarizare cu care se confruntă.
- Practicienii ar trebui să înțeleagă că poziția lor, trecutul personal și experiențele lor de viață ar putea da naștere la un subiectivism care poate să afecteze acțiunile și atitudinea lor în situațiile de polarizare.
- Lucrătorii în domeniul tineretului și cei din comunitate trebuie să cunoască strategia politicii locale și de comunicare privind cetățenia, cultura și, în special, problemele de polarizare.
- Lucrătorii din domeniul tineretului și cel social nu trebuie folosiți ca o portavoce pentru a difuza o politică locală. Rolul lor este de a permite grupurilor lor să-și exprime interesele și opiniile în moduri care creează condițiile necesare pentru a face față oricăror probleme, rămânând în acest timp în zona de mijloc.
- Fiți conștienți de bariera lingvistică. Tinerii sunt receptivi la un mod diferit de comunicare față de cel care este eficient cu adulții.
- Alegeți subiectele cu atenție. Uneori este mai bine să nu abordați direct un „subiect delicat”.
- Nu subestimați, dar, în același timp, nu supraestimați rolul rețelelor și comunicațiilor online. Fiți conștienți de bulele de comunicare.
- Verificați întotdeauna dacă sunt alte persoane care nu sunt implicate activ care au totuși o influență atât asupra tinerilor cât și asupra dezbaterii.

Învățăminte din practică

Stay Human, Olanda

[Stay human](#) își propune să întărească coeziunea socială și să contracareze polarizarea legată de sosirea, cazarea și integrarea migranților și refugiaților. Stayhuman efectuează studii pentru a îmbunătăți înțelegerea diferitelor puncte de vedere, dileme și soluții privind problemele legate de migranți și refugiați și caută să sporească înțelegerea și conexiunea reciprocă între diferitele comunități și grupuri. De asemenea, organizația formează profesioniști și organizații pentru ca aceștia

¹⁷ Democratic Professionalism: Citizen Participation and the Reconstruction of Professional Ethics, Identity, and Practice. University Park, PA: Penn State University Press, 2008.

să înțeleagă mai bine dinamica polarizării, folosind modelul lui Bart Brandsma și să știe cum să acționeze corespunzător. Stayhuman a creat cinci persoane (stereotipuri) pentru a ajuta factorii de decizie politică să înțeleagă modul în care anumite dileme și politici sunt percepute de grupuri diferite.

Serviciile penitenciare și de probațiune și gestionarea polarizării

De ce este relevantă polarizarea pentru serviciile penitenciare și probațiune?

Serviciile penitenciare și de probațiune sunt părți importante ale sistemului de justiție penală. Sistemul de justiție penală trebuie să gestioneze limitările libertății individuale cu corectitudine și proporționalitate pentru a păstra legitimitatea. Atât persoana condamnată, eliberată condiționat, familia acestuia, cât și comunitatea trebuie să beneficieze de respect, corectitudine, obiectivitate și egalitate în interacțiunea lor cu aceste instituții și reprezentanții lor.

Condamnarea la închisoare implică diminuarea sau chiar întreruperea contactului regulat cu rețeaua socială pe care persoanele îl aveau anterior. Persoanele condamnate vor căuta noi contacte, chiar și temporare (pentru a petrece timpul pe durata condamnării) sau pe termen mai lung. Această nevoie de a aparține undeva determină dinamica grupului, fie în favoarea unor legături pozitive (prietenie, sprijin reciproc, participare comună la activități) sau negative (activități ilegale, status, găsirea unui țap ispășitor). Starea societății din penitenciare este importantă pentru modul în care grupurile relaționează între ele. Dacă persoanele condamnate se simt în siguranță și respectate, competiția între grupuri va fi diminuată, la fel ca și nevoia de a folosi relaționarea ca mecanism de supraviețuire.

Dinamica unui grup tradițional poate să se suprapună cu evoluțiile societale din afara închisorii care pot să accelereze sau să încetinească procesul. Ideea de a face parte dintr-un outgroup în societate poate legitima/confirma existența structurilor actuale sau poate sublinia nevoia pentru grupuri noi. Pot urma confruntări. De exemplu, anumite închisori au cunoscut dezbateri destul de intense între condamnați după atacurile recente din Europa și din afara ei. De asemenea, grupurile pot folosi tensiunea societală sau sentimentul de a fi excluse ca o explicație pentru infracțiunile lor.

Din punctul de vedere al unei persoane condamnate, o închisoare este deseori un loc nesigur. Condamnații nu au încredere în personal și, mai ales, nu au încredere unii în alții. Încrederea, sau cel puțin, încrederea cu limite previzibile între personal și condamnați este importantă. Conducerea închisorii și mai specific personalul sunt esențiale atunci când vine vorba de asigurarea funcționării unei societăți în cadrul închisorii și garantarea unui mediu sigur. Acest lucru presupune mai mult decât simpla monitorizare a comportamentului și a practicilor între condamnați (grup). Angajații închisorii decid ce trebuie să se întâmple în instituția lor, ei sunt priviți ca un grup oponent. Această animozitate va crește dacă un grup percepe că membrii săi sunt tratați mai rău decât alții.

Cu toate acestea, personalul nu ar trebui considerat ca un grup omogen. Opiniile politice conflictuale puternice ar putea fi importante când e vorba de încredere reciprocă, care este o cerință prealabilă pentru personalul închisorii în îndeplinirea sarcinilor lor.

În timp ce în închisoare pentru abordarea chestiunilor de polarizare este importantă desfășurarea procesului de grup într-un mediu închis, pentru activitatea în perioada de eliberare sub supraveghere este importantă atmosfera în societatea liberă. Resocializarea și găsirea unui drum înapoi către societate sunt mai dificile atunci când nu există un consens în privința valorilor. Oamenii vulnerabili care caută orientări clare pot fi, de asemenea, atrași de pozițiile ferme pe care polarizarea le presupune.

Polarizarea societății poate fi dăunătoare pentru cei care resocializează după eliberare. Nivelul (perceput) de toleranță și de comportament permisiv față de persoanele care au fost condamnate va fi mai scăzut, mai ales dacă o persoană are un profil radicalizat/extremist clar sau simte că face parte dintr-un grup care nu este acceptat de ceilalți. Întrebarea esențială aici este: am oare vreo șansă reală să încep o nouă viață? Aceasta este o preocupare atât pentru cei care lucrează în închisoare, dar și pentru ofițerii de probațiune.

În cazul polarizării din cadrul serviciilor penitenciare și de probațiune, pot fi folosite trei linii de acțiune:

- prevenirea polarizării care se dezvoltă între grupurile din societatea creată în mediul penitenciar;
- conștientizarea personalului;
- activitatea la nivelul neacceptării în cadrul societății în legătură cu includerea grupurilor vulnerabile ale foștilor condamnați.

Cum să preveniți polarizarea între grupurile din mediul penitenciar

Mediul penitenciar cuprinde mediul fizic, valorile, relațiile, procedurile și politicile care constituie funcționarea zilnică a unei închisori. Acești factori influențează experiența din mediul penitenciar și poate oferi șansa reducerii atât a riscului de radicalizare și de gândire polarizată în timpul condamnării, cât și riscul de recidivă după eliberare. Suprapopularea, lipsa personalului sau relațiile inadecvate dintre personal și condamnați amplifică sentimentele de nesiguranță și de lipsă a securității și, prin urmare, creează un mediu care crește vulnerabilitatea.

Ce poate face personalul închisorii?

- Construiți și mențineți un mediu sigur. Această abordare nespecifică de a continua practicile obișnuite este o cerință prealabilă pentru toate acțiunile privind polarizarea.
- Acordați atenție proceselor de grup în interiorul sistemului. Ce grupuri au identități puternice? Între ce grupuri se pot detecta tensiuni? În ce măsură grupurile sunt o amenințare potențială și pentru personalul închisorii?

Conștientizarea personalului privind polarizarea

Polarizarea necesită conștientizarea fenomenului și a modalității în care aceasta poate „nuanța” aprecierea/înțelegerea comportamentului și măsurilor. În final, nu este important modul în care o acțiune urma să se întâmple, ci modul în care este percepută, fiindcă acesta generează sau evidențiază procesele de polarizare. Una dintre dificultăți constă în faptul că multe dintre sistemele de închisoare și probațiune din UE dețin un personal care este destul de diferit de cel cu care lucrează când e vorba de cultură, trecut și altele. Nu de puține ori, personalul provine dintr-o singură cultură. Consecințele potențiale ale acestei situații sunt lipsa unui mecanism implicit care să conștientizeze sistemul privind modul în care măsurile pot fi percepute și modul în care un grup gândește despre celelalte grupuri.

Ce pot face personalul închisorii și personalul de probațiune?

- Creați o atmosferă în care personalul poate discuta comportamentele neadecvate manifestate între membrii săi, față de condamnați sau de persoanele aflate în perioada de supraveghere.
- Fiți conștienți de propriile opinii și de modul în care acestea pot fi influențate de convingeri puternice. Remarcați faptul că uneori propriile dumneavoastră gânduri ar putea să nu fie în conformitate cu rolul dumneavoastră profesional.
- Exprimați-vă observațiile în limitele pe care ceilalți condamnați și societatea civilă le așteaptă de la dumneavoastră ca urmare a funcției pe care o ocupați.
- Rețineți că în perioadele de relaționare/acceptare scăzută, observațiile menite să fie amuzante pot fi percepute drept insulte.
- Învățați să distingeți între comportamentul normal, cel polarizat și cel extremist.
- Discutați între dumneavoastră dacă apar semne de polarizare între angajații închisorii sau între ofițerii de probațiune.
- Raportați de îndată orice comportament inadecvat al colegilor dumneavoastră care ar putea reprezenta un risc pentru siguranță.
- Manifestați intransigență față de orice comentariu discriminatoriu din partea personalului.
- Organizați instruirii privind atât radicalizarea, cât și polarizarea, inclusiv privind puncte referitoare la ceea ce este comun în (sub)culturi și ideologii.
- Căutați elementele de diversitate în cadrul personalului astfel încât să permiteți o mai bună înțelegere a diverselor culturi, religii și medii ale condamnaților și ale persoanelor din perioada de supraveghere.

Cum să abordați neacceptarea în societate a grupurilor vulnerabile eliberate din închisoare

Sentimentele negative despre resocializarea persoanelor cu un trecut extremist nu sunt străine publicului larg. Acest lucru este cauzat, în parte, de o frică legitimă de recidivă și, în cazul anumitor persoane, cauza constă în tulburările post-traumă legate de acte extremiste. Dar mai

există și acele persoane cu prejudecăți polarizate care nu cred că oamenii se pot schimba. În sfârșit, anumite persoane nu se simt confortabil lângă un fost terorist în calitate de vecin sau angajat.

Ce poate face sistemul penitenciar și de probațiune?

- Începeți să lucrați în vederea resocializării cât mai devreme posibil, implicând atât sistemul penitenciar, cât și cel de probațiune de la începutul executării pedepsei (dacă este vorba despre o pedeapsă cu închisoarea).
- Implicați familiile și prietenii cu influență pozitivă în procesul de resocializare pentru că ei sunt deseori sprijinul pe care persoanele condamnate pot conta pe durata executării pedepsei sau după eliberare.
- Folosiți instrumente adecvate de evaluare a riscului și fiți clari în ceea ce privește acceptarea riscului pentru a vă asigura că puteți răspunde criticilor în urma unui incident. De asemenea, acest lucru va demonstra că nu acționați iresponsabil.
- Urmăriți îndeaproape persoanele vulnerabile aflate sub supraveghere.
- Stabiliți relații strânse cu parteneri relevanți pentru a garanta siguranța în societate, precum și implicarea personală.
- Creați echipe și intervenții specializate pentru a lucra pe resocializare pentru acest grup țintă dificil. Sunt importante aici lucrul interdisciplinar, aptitudinile și experiența, precum și schimbul de informații. Nu începeți de la zero, ci porniți de la intervențiile și structurile anterioare folosite în cazul grupurilor vulnerabile similare.
- Protejați persoanele aflate sub supraveghere și mediul lor în relațiile cu autoritățile locale, serviciile sociale, ONG-urile și alte organizații relevante.